

**ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ
ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА
ЗА ПЕРИОД ОД 2022/2023. ДО 2025/2026. ГОДИНЕ**

**ОШ „Душан Јерковић“
Костојевићи**

ЦИЉЕВИ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА СУ:

- 1) обезбеђивање добробити и подршка celovitom развоју ученика;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за celoviti развој ученика, развијање насилног понашања и успостављање нултолеранције према насиљу;
- 3) свеобухватна кљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребне говања и развоја физичких способности;
- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, развијање међупредметних компетенција за потребне савремене науке и технологије;
- 10) развој свести о себи, развој стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности за самовредновање, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
- 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- 12) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивног сарадњес другима и неговањем другарства и пријатељства;
- 13) развијање позитивних људских вредности;
- 14) развијање компетенција за разумевање и поштовање правде, тета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастарне равноправности, развој толеранције и уважавања различитости;
- 16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- 17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;
- 18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ РАЗРЕД

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД	
		Нед.	Год.
1.	Српски језик	5	180
2.	Енглески језик	2	72
3.	Математика	5	180
4.	Свет око нас	2	72
5.	Ликовна култура	2	72
6.	Музичка култура	1	36
7.	Физичко и здравствено васпитање	3	108
УКУПНО: А		20	720
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ	Нед.	Год.
1.	Верска настава/ Грађанско васпитање ³	1	36
УКУПНО: Б		1	36
УКУПНО: А + Б		21	756
Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	Нед.	Год.
1.	Редовна настава	21	756
2.	Дигитални свет ⁵	1	36
3.	Допунска настава	1	36
4.	Настава у природи**	7-10 дана годишње	
Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	Нед.	Год.
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Ваннаставне активности ⁶	1-2	36-72
3.	Екскурзија	1 дан годишње	

³Ученик бира један од понуђених изборних програма.

⁵ Дигитални свет је еобавезан за све ученике.

⁶ Школа реализује ваннаставне активности у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта.

** Настава у природи организује се у складу са одговарајућим правилником.

**Једнодневна екскурзија ће се реализовати у зависности од интересовања ученика.
Настава се изводи на српском језику.**

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ РАЗРЕД

А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

СРПСКИ ЈЕЗИК

Циљ наставе и учења предмета: овладавање основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; оспособљавање за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

Разред – други

Годишњи фонд часова: 180 часова

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ	
	Позавршетку разреда ученик ће бити у стању да:	
КЊИЖЕВНОСТ	<ul style="list-style-type: none"> - разликује књижевне врсте: песму, причу, басну, бајку, драмски текст; - одреди главни догађај, време и место дешавања у прочитаном тексту; - одреди редослед догађаја у тексту; - уочи главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине; - разликује стих и строфу; - уочи стихове који серимују; - објасни значење пословице и поуке коју уочава у басни; - наведе једноставне примере поређења из текстова и свакодневног живота; - читате текст поштујући интонацију реченице/стиха; - изражајно рецитује песму; - изводи драмске текстове; - износи своје мишљење о тексту; - разликује глас и слог и препозна самогласнике 	<p style="text-align: center;">ШКОЛСКА ЛЕКТИРА</p> <p>Поезија</p> <p>Народна песма: <i>Давампева мишто истинаније/Мишја моба</i> Народна песма: <i>Мајка Јова у ружјеродила/Санакиденизулицу</i> Јован Јовановић Змај: <i>Пролећница/Хвала</i> Војислав Илић: <i>Првиснег</i> Бранко Ћопић: <i>Огласи "Шумских новина" (одломци), Болесник на триспрату</i> Душан Радовић: <i>Лепо јесве што јемало, Мама</i> Драган Лукић: <i>Школа, Равнотежа</i> Мирослав Антић: <i>Тајна</i> Душко Трифуновић: <i>Двајарца</i> Григор Витез: <i>Дохватими, тата, мјесец</i> Александар Сергејевич Пушкин: <i>Бајка о рибару и рибици</i> (читање у настави)</p> <p>Проза</p> <p>Народна прича: <i>Свети Сава, отац и син/Свети Сава и отац и матиса малим</i> Народна прича: <i>Седам прUTOва</i> Народна басна: <i>Бик и зец/Коњ и магарац</i> Доситеј Обрадовић: <i>Пас и његова сенка/Коњ и магаре</i> Десанка Максимовић: <i>Бајка о лабуду</i> Гроздана Олујић: <i>Шаренореп</i> Градимир Стојковић: <i>Деда Милоје</i></p>

<p>ЈЕЗИК Грамматика, правопис и ортоепија</p> <p>ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА</p>	<p>и сугласнике; - разликујујерстеречи у типичнимслучајевима; - одређујеосновнеграматичкекатегоријеименица и глагола; - разликујереченицепооблику и значењу; - поштује и примењујеосновнаправописнаправила; - владаосновномтехникомчитања и писањалатиничкогтекста; - пронађеексплицитноисказанеинформације у једноставномтексту (линеарном и нелинеарном); - користиразличитеобликеусменог и писменогизражавања: препричавање, причање, описивање; - правилносаставидужу и потпунуреченицу и спојивишереченица у краћуцелину; - учествује у разговору и пажљивослушасаговорника; - разликујеосновнеделоветекста (наслов, пасус, имеаутора, садржај); - изражајночитаћириличкитекст.</p>	<p>МирјанаСтефановић: <i>Златнерибиценеправештету</i> ЂаниРодари: <i>Каддедицанезнадапричаприче</i> СуЈуЋин: <i>Свитацтражипријатеља</i> ФеликсСалтен: <i>Бамби</i> (одломакпоизбору) Драмскитекстови АлександарПоповић: <i>Дваписма</i> АнаМиловановић: <i>Слаткаматематика</i> ГвидоГартаља: <i>Оцене</i> ТодеНиколетић: <i>Шумаживотзначи</i> Популарни и информативнитекстови Изборизилустрованихенциклопедија и часописазадецу о значајнимличностима ДОМАЋА ЛЕКТИРА 1. Изборизкраткихнароднихумотворина (загонетке, пословице, брзалице, пјесме) 2. ХансКристијанАндерсен: <i>Принцезаназрнуграшка, Царевонovoодело, Девчица са црвеним ципелима</i> 3. ДесанкаМаксимовић: <i>Акојевероватимојојбаки, Прстеннаморскомдну, Бела палчићи, Кћивилиногкоњица</i> (трибајкепоизборуученика) 4. ЉубивојеРшумовић, изборизбиркепесама <i>Маштамирече (Једногдана, Давидовић)</i> 5. ДрагомирЂорђевић, изборпесама <i>(Кадсамбиомали, Бабесунамсјајне, Рецептзадеду, Свесумајке, Јасамбиосрпски)</i> 6. Изборизкраткихпричазадецу: БранкоСтевановић, <i>Причаизормана, Весна</i> Књижевнипојмови: - стих, строфа, рима; - народнауспаванка; - басна; - бајка; - тема, место и времезбивања, редоследдогађаја; - главни и спореднилик (изглед, основнеособине и поступци); - лица у драмскомтекстузадецу.</p> <p>Глас и слог; самогласници и сугласници. Врстеречи: именице (властите и заједничке); род и бројименица; глаголи; придев; Реченице: обавештајне, упитне, заповедне и узвичне. Потврдне и одричнереченице. Великослово: писањеназивадржава, градова и села (једночланих и вишечланих) Спојено и одвојенописањеречи: писањеречце <i>ли</i> и речце <i>не</i> узглаголе. Интерпункција: тачка (накрајуреченице и изаредногброја); дветачке и запетине Писањескраћеница: (мернејединице и општескраћенице <i>ОШ, бр., итд., ст.</i>)</p> <p>Другописмо (латиница): штампана и писанаслова. Разумевањепрочитаногкрозодговоренапитања.</p>
--	---	--

		Планзапрепричавање кратких текстова (лирских, епских, драмских) састављање. Писање писана основа не посредно посматрања. Правописне вежбе: преписивање, диктат и самостално писање. Језичке вежбе: загонетке, ребуси, укрштене речи, осмосмерке, асоцијације, лексичко-семантичке вежбе: допуњавање реченица, опис бића и предмета. Сценско приказивање драмског/драматизованог текста.
--	--	---

Кључни појмови садржаја: књижевност, језик, језичка култура, усвајање другог писма (латинице).

ОПШТЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Примењује основна знања о српском језику и основна начела тумачења књижевних дела; поштује књижевнојезичку норму и користи језик као низ стваралачких могућности у усменој и писаној комуникацији – обликује логичан и структуриран говорени и писани текст; чита, тумачи, упоређује и вреднује књижевне и неуметничке текстове прикладне узрасту ученика; уме да изабере дела за читање према свом литерарном укусу; чува, негује и воли српски језик.

СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Разликује појмове књижевног и народног језика. Разуме значење речи из уџбеника, лектире и свакодневне комуникације и уме правилно да их употреби у одговарајућем облику и контексту. Говори јасно и саговорника слуша пажљиво, уз уважавање. Саставља једноставан говорени или писани текст о доживљају књижевног дела, као и о темама из свакодневног живота и света маште. Разговетно и течно чита. Уме укратко да опише свој доживљај књижевног дела и издвоји тражене информације у неуметничком тексту. Познаје ауторе књижевних дела предвиђених програмом. Прави разлику између усмене и ауторске књижевности. Анализира издвојен проблем у краћем једноставнијем књижевном тексту. Своје утиске и закључке илуструје основним примерима из књижевног и неуметничког текста.

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ:

Компетенција за учење, комуникација, сарадња, естетичка компетенција

Исходи воде развијању следећих стандарда:

- Књижевност : 1CJ152; 1CJ153; 1CJ154; 1CJ252; 1CJ253, 1CJ254; 1CJ255; 1CJ 256, 1CJ351; 1CJ352
- Језик: 1CJ133; 1CJ134; 1CJ 142; 1CJ 142, 1CJ 143; 1CJ145; 1CJ 231; 1CJ232; 1CJ233; 1CJ 234; 1CJ 2361 CJ 237, 1CJ 341, 1CJ 3.4.2.; 1CJ344

- Језичка култура : 1CJ011; 1CJ012; 1CJ013; 1CJ015;1CJ014, 1CJ016; 1CJ0171CJ.121;1CJ 122;1CJ124;1CJ 1.2.5.;1CJ 1.2.6.;1CJ 1.2.7.;1CJ128; 1CJ131; 1CJ132 1CJ 135; 1CJ137;!CJ 1.3.8.; 1CJ139; 1CJ221; 1CJ 223;1CJ 2.2.5;1CJ 227; 1CJ228; 1CJ229;1CJ23 1; 1CJ321; 1CJ327; 1CJ331; 1CJ335

Језичка култура

1CJ.0.1 . 1 . познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике

1CJ.0.1.2. користи форме учтивог обраћања

1CJ.0.1.3. казује текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха, без тзв.,„певушења" или „скандирања"

1CJ0.1.4 .уме да преприча избрани наративни иликраћи информативни текст на основу претходне израде плана текста и издвајања значајних делова или занимљивих детаља

1CJ.0.1.5. уме самостално (својим речима) да описује и да прича на задату тему: држи се теме, јасно структурира казивање (уводни, средишњи и завршни део казивања), добро распоређујући основну информацију и додатне информације

1CJ.0.1.6. уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање

1CJ.0.1.7. уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју

1CJ. 1.2.1.влада основном техником читања ћириличног и латиничког текста

1CJ. 1.2.2. одговара на једноставна питања у вези са текстом, проналазећи информације експлицитно исказане уједној реченици, пасусу, или у једноставнојтабели (ко, шта, где, када, колико и сл.)

1CJ. 1.2.4. познаје и користи основне делове текста и књиге (наслов, пасус, имеаутора; садржај, речник)

1CJ 1.2.5. Одређује основну тему текста

1CJ 1.2.6. разуме дословно значење текста

1CJ1.2.7. разликује књижевноуметнички од информативног текста

1CJ. 1.2.8. процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли му седопада, да ли му је занимљив; да ли постоји сличност између ликова и еитуација изтекста и особа и ситуација које су му познате; издваја речи које су му непознате

1CJ.2.2.1. чита текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха; уме да одредина ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; који део текста требапрочитати брже, а који спорије

1CJ.2.2.2. изводи једноставне закључке у вези са текстом, анализирајући иобједињујући информације исказане у различитим деловима текста (у различитимреченицама, пасусима, пољима табеле)

1CJ.2.2.3. раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту

1CJ 2.2.5. одређује основни смисао текста и његову намену

1CJ.2.2.7. изводи једноставне закључке на основу текста (предвиђа даљи ток радње,објашњава расплет, уочава међусобну повезаност догађаја, на основу поступакајунака/актера закључује о њиховим особинама, осећањима, намерама и сл.)

1CJ.2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/недопада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже сапоступцима ликова

1CJ.2.2.9. издваја делове текста који су му нејасни

1CJ. 1.3.1. пише писаним словима ћирилице

- 1СЈ. 1.3.2. уме да се потпише
- 1СЈ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре
- 1СЈ. 1.3.7. препричава кратак једноставан текст (до 400 речи)
- 1СЈ 1.3.8 користи скроман фонд речи (у односу на узраст) ; правилно их употребљава
- 1СЈ. 1.3.9. пише кратку поруку (о томе куда иде, зашто касни, и сл.)
- 1СЈ.3.2.1. изводи сложеније закључке на основу текста, обједињујући информације изразличитих делова дужег текста
- 1СЈ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. Објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на својапредвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста)
- 1СЈ.3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције, укључујући и сложене
- 1СЈ.3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст)

Књижевност

- 1СЈ.1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну)
- 1СЈ. 1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту
- 1СЈ. 1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевноуметничком тексту
- 1СЈ.2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине - пословице,загонетке, брзалице)
- 1СЈ 2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми
- 1СЈ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова; иодносе међу ликовима у књижевноуметничком тексту
- 1СЈ.2.5.5. уочава везе међу догађајима (нпр. одређује редослед догађаја у књижевноуметничком тексту)
- 1СЈ 2.5.6. разликује приповедање од описивања и дијалога
- 1СЈ.3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст
- 1СЈ.3.5.2. уочава узрочно-последичне везе међу догађајима у тексту

Језик

- 1СЈ. 1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућиминтерпункцијским знаком
- 1СЈ. 1.3.4. употребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места(једночланих), назива школе
- 1СЈ 1.4.1 препознаје врсте речи (именице, заменице, придеви , бројеве, и глаголе)
- 1СЈ 1.4.2 препознаје граматичке категорије променљивихречи (род и број заједничких именица) и глаголско време (презент, перфекат и футур)
- 1СЈ 1.4.3 препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне , узвичне, заповедне)и по потврдности/одричности (потврдне и одричне)
- СЈ. 1.4.5. познаје значења речи и фразеологизама који се употребљавају усвакодневној комуникацији (у кући, школи и сл.)

1СЈ 2.3.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)

1СЈ.2.3.2. употребљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи; правилно пишеприслојне придеве { -ов/-ев/-иш, -ски/-чки/-шки} \ правилно пише гласове ћ, ч, њ, Љ; правилно пише сугласник ј у интервокалској позицији; правилно пише речцу л_ и иречцу не; употребљава запету при набрајању

1СЈ.2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи уреченици, типове реченица, дужину реченице...)

] СЈ.2.3.4. држи се теме; излагање организује око основне идеје текста коју поткрепљује одговарајућим детаљима

1СЈ 2.3.6. саставља кратак наративни текст

1СЈ 2.3.7. саставља кратак дескриптивни текст

1СЈ 3.4.1 именује врсте и подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве; глаголе)

1СЈ 3.4.2 уме да промени облик променљивих речи према задатом критеријуму : заједничких именица према броју, а глагола, придева и заменица према роду и броју

1СЈ.3.4.4. одређује значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и текста/контекста у којем су употребљени

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Програм наставе и учења предмета Српски језик у другом разреду основне школе чине три предметне области: Књижевност, Језик и Језичка култура (у оквиру које уче и друго писмо - латиницу). Препоручени број часова по предметним областима је: Књижевност - 70 часова, Језик - 40 часова и Језичка култура 70 часова. Свеобласти се прожимају и ниједна се не може изучавати изоловано и без садејства са другим областима.

ОБЛАСТ/ТЕМА А	НАЧИН И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА (по областима)
	<p>У наставикњижевности најважније је ко дученика развијати љубав према читању, градити посећаност и вредно, васпитавати укусу. Читање траживреме, истрајност и посвећеност, а неговање оних карактеристика представља основна својства учења. Кроз читање књижевно уметничких текстова и у разговору о њима на часу гради се критичко мишљење, јер ученици треба да имају суд о поступцима и особина маликова, као и о различитим догађајима у тексту. Посебно је важно што књижевност ко ддеце интензивно развија емпатију, тимешто од читалаца тражи да се постави на место другог и да разумеју најразличитије особине и поступке великова. Настава књижевности јачана национални и културни идентитет ученика, кроз упознавање своје књижевности и културе, као и књижевности и културе других народа.</p> <p>Школска лектира јера врстана по књижевним родовима - поезија, проза, драмски текстови за децу и</p>

КЊИЖЕВНОС

Т

обогаћена избором научно популарних и информативних текстова. Обавезни видеошколске лектире састоје се, углавном, од дела која припадају основном националном корпусу, али је обогачен и делима за децу из светске књижевности.

Избор дела примерен је узрасту ученика.

Поједина дела из обавезног корпуса су изборна. Учитељ се пружа могућност да изабере дали ће на часовима обрађивати:

- народну песму *Давампева митоистинаније* или *Мишја моба*;
- народну песму *Мајка Јова у ружиродила* или *Санакиденицу*;
- народну причу *Свети Сава, отац и син* или *Свети Сава и отац и матиса малим дететом*;
- једну од двена народне басне и једну од две басне *Доситеја Обрадовића*.

Изборност допуштана наставнику већу креативност у достизању исхода.

Програмом се постиже упознавање ученика са значајним личностима српског језика, књижевности и културе (Доситеј Обрадовић, Никола Тесла).

Притумачење текстова из школске и домаће лектире, али и популарних, информативних текстова из часописа за децу, енциклопедија и сл., треба уочити тему, главне догађаје, просторне и временске односе у прочитаном тексту, поуке и битне појединости у описима бића и природе; уочити главне и споредне ликове у књижевном делу, њихове позитивне и негативне особине и поступке; њихова емоционална стања и разликовати појмове добра и зла.

Ученик треба да уочи формалне разлике између поезије, прозе и драмског текста и њихове основне карактеристике (нпр. одсуство фабуле у лирском делу, ритмичност стихова и строфа, присуство риме или низање догађаја у епском и драмском делу), али не на нивоу дефинисања појмова. Ученик треба да разликује књижевне врсте: лирску песму (успаванку и шаљиву песму - потону певања) од приче (басне и бајке) и драмског текста, али без увођења дефиниција књижевне теоријских појмова. Детаљнијетерминолошко одређивање уводи се поступно у старији мразредима.

Ученик треба да разумепренесено значење загонетке, али се не именују постојећи стилски поступци у њој;

да препозна жанр басне као приче са пренесеним значењем (неуводи се појам легорије), да у баснама и бајкама ликове могу бити и животиње, биљке, предмети, антропоморфна бића (Срећа, Нада) или људи, и да разумепренесено значење басне, открије и објасни поуку. Ученици се уводе у тумачење пословица.

Током обраде књижевних текстова ученици развијају првалитерарно-естетска искуства и формирају својеставове о делу које слушају и читају. Учитељ постиже ученике да изнесу својеставове и аргументују их примерима из текста.

Поезију (успаванку, шаљиву и описну песму) и проза дела ученици не учедара разликују на теоријском нивоу.

Поређење као стилска фигура сетакође не учина теоријском нивоу, већ се од ученика очекује да је уочи у тексту (на пример у песми *Мајка Јова у ружиродила*) и наводи једноставне примере поређења из свакодневног живота (на пример: руменка оружа, брз као зец, вредан као пчела итд.).

Приликом обраде драмских текстова за децу ученици се мотивишу на читав низ стваралачких активности које настају поводом дела (сценски наступ - извођење драмског текста, драмска игра, луткарска игра, драмски дијалози, гледање дешавања на позоришној представи, снимање и коментарисање драматизованих одломака). Притом ученици усвајају и правила примереног понашања у позоришту.

Развијање књижевних појмова које дученик не подразумева учење дефиниција, већ именоване и описно образлагање појма; уочавање улоге одређеног појма у књижевно уметничком тексту.

Књижевно дела која судоживела екранизацију (*Бамби*, *Бајка о рибару и*

рибици, *Царевеново дело*, *Принцеза на зрну грашка*, *Девојчица са шибцима*) могу послужити за компаративну анализу

		и уочавањеразлике између књижевности и филма, чиме ученици могу доћи до закључка о природи два медија и развијати своју медијску писменост. Ученици се могу упутити и на друге филмове са сличном тематиком (дечје авантуре или авантуре у фантастичном свету, одрастање усамљеног детета и сл.).
ЈЕЗИК	Граматика	Разликовање гласа и слога у изговорном смислу - слог се објашњава са моноаснову типичних случајева са самогласником на крају слога док се други случајеви обрађују у вишим разредима. Пожељно је направити корелацију са наставом музичке културе (указати им на то да песме певају тако што делеречина слога). Изморфологије се развијају основна знања о именицама, глаголима, придевима и бројевима. Засвакуврстуречина најпресеводе и појам, а затим разликовање подврста. Нпр. најпретребара дитина схватању појма именица као врстечичи и тонати типичним примерима властитих и заједничких именица. Након тога уводи се разликовање подврста именица: властитих и заједничких. У вези са глаголима, најпресеобрађује глагол као врстечичи, а онда се уводи разликовање категорије времена. Бројева као врстуречитребаловезатиса наставом математике. Синтаксичка знања се надовезују на већ научена и проширују разликовање мреченица по облику и значењу.
	Правопис	Правописна правила ученици усвајају постепено, уз понављање и вежбање већ наученог и уз познавање садржаја, и то путем различитих вежбања као законито у речитак и нивоу реченица и текстова. Пожељно је направити корелацију са наставом математике у вези са писањем скараћеница за мерне јединице ћириличким и латиничким писмом. Потребно је да ученици своје правилно писање општих скараћеница које свакодневно користе, и то само пет: <i>ОШ, бр., итд., стр. и нпр.</i> Правописне вежбе омогућавају ученицима да посебно обрате пажњу на правописне захтеве и на њихову улогу у тексту. Системска примена одговарајућих правописних вежби омогућава да теоријско правописно знање благовремено пређе у умење, као и да правописна правила ученици практично и спонтано примењују. Правописне вежбе представљају најбољину чин да се правописна правила науче, провере, као и да се уочени недостаци отклоне. У овом узрасту требало би примењивати прости правописне вежбе које су погодне да се влада само једно правописно правило из једне правописне области. Правописне вежбе је потребно припремити и притом поштовати принцип поступности, систематичности, јединства теорије и праксе. Приликом савлађивања правописних начела погодне могу бити вежбе: <i>преписивање, диктат и самостално писање.</i>
		Развијање и унапређивање језичке културе ученика представља један од најзначајнијих задатака наставе српског језика. Њен крајњи циљ је да ученици буду способни да квалитетно и сврсисходно усмено и писмено комуницирају. Основни облици усменог и писменог изражавања су препричавање, причање и описивање. <i>Препричавање</i> - у другом разреду, настава језичке културе усложњава и повећава захтев на плану овог облика усменог и писменог изражавања ученика. Потребно је подстицати ученике да уочештајбитно, а шта може остати не поменуто када препричавају, како се ниби догодило да препричанитекстбудедужи доногкоји препричавају. Потребно је, такође, вредновати препричавање, тј. указати ученицима на мање или више успешне сегменте овог облика изражавања. <i>Причање</i> - обухвата причање догађаја и доживљаја, причање на основу маште, назадатутему, причање на основу слике или слике.

<p>ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА (УСМЕНО И ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ)</p>	<p><i>Описивање</i> - најсложенији облику усменог и писменог изражавања у разредној настави. Због бројних узрасних ограничења у раду са најмлађим ученицима, овој врсти језичког изражавања потребно је приступити посебно одговорно и поштовати принцип наставне условности и поступности приликом постављања захтева: оспособљавати ученике да пажљиво посматрају, уочавају, откривају, запажају, упоређују, патеконда дату предметност да мисао назоакруже и језички обличе. Будући да се описивање често доводи у блиску везу са читањем и тумачењем текста (посебно књижевно уметничког), потребно је стално усмеравати пажњу ученика на она места у овој врсти текстова која обилују описним елементима (опис природе, годишњих доба, предмета, биљака и животиња, књижевних ликова и сл.), јер су то и најбољи обрасци за спонтано усвајање техника описивања као трајне вештине.</p> <p>Језичка култура ученика негује се и кроз игровне активности, посебно кроз језичке вежбе. Врсте игара потребно је одабрати према интересовањима ученика или у контексту наставног садржаја. То могу бити разговорне игре, на пример, разговор са књижевним ликом, затим ситуационе игре, односно стварне ситуације, на пример, разговор у продавници, разговор код лекара. Могу се одабрати и ребуси, загонетке, питалице, брзалице, разбрајалице, једноставне укрштене речи, осмосмерке, асоцијације, састављање реченица, проширивање задатих реченица.</p> <p>Лексичко-семантичке вежбе служе да се богати речник ученика и да се укаже на различите могућности приликом избора речи и израза и упутина њихову сврсисходнију употребу. Применом лексичко-семантичких вежби код ученика се ствара навика да промишљају и траже адекватан језички израз за оно што желе да искажу (у зависности од комуникативне ситуације) и повећава се фонд таквих израза у њиховом речнику. Врсте ових вежби, такође, треба сагласити са интересовањима ученика и наставним садржајима. Смисао за прецизно изражавање и разумевање значења речи и изразаразвила се кроз различите вежбе, на пример <i>опис бића и предмета</i>, а за ученике овог узраста изазовне могу бити и вежбе <i>допуњавање реченица</i> (на пример, датим реченицама у којима недостаје глагол).</p> <p>Учење другог писма</p> <p>Усвајање другог писма - латинице планира се најчешће за друго полугодје јер су ученици у првом разреду овладали ћириличким писмом, али је потребно добро утврдити читање и писање ћириличног писма и радити на што бољој техници читања. Због свега наведеног, учитељима могућност да самостално одлуче када ће почети са усвајањем другог писма. У срединама у којима би писање представљало оптерећење за ученике, писана слова другог писма могу се обрадити у првом полугодју трећег разреда. Учители посебно пажњу треба обратити на писање слова ч и ћ, ц и ђ, њ и њ. Код учења писаних слова латинице посебно пажњу треба посветити графичком уезивању слова у речима. Писање се може у вежбавати кроз преписивање, допуњавање реченица, састављање реченица на основу слике, састављање реченица на основу слика, диктате и самостално писање реченица и краћих текстуалних целина.</p>
--	--

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са *Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању*. Процес праћења и вредновања једног ученика треба започети иницијалном проценом нивоа на ком се ученик налази. Наставник током процес наставе и учења континуирано и на примерен начин указује ученику на квалитет његовог постигнућа тако што ће повратна информација бити прилагођена, довољно јасна и информативна како би имала улогу подстицаја не повратне информације. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученик треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика.

Назив предмета	ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК
Циљ	Циљ учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученику свајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као
Разред	други
Годишњи фонд часова	72 часа

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ Позавршетку разреда ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ
ПОЗДРАВЉАЊЕ	– поздравити и отпоздравити, примењујући наједноставнија језичка средства;	Реаговање на усмени импулс саговорника (наставника, вршњака, и слично); успостављање контакта при сусрету и усмено изражава њеприкладних поздрава приликом растанка. <i>Hi! Hello. Good morning/afternoon/evening/night. How are you? I'm fine, thank you, and you? Goodbye. Bye. See you (later/tomorrow). Have a nice day/weekend! Thanks, same to you!</i> (Интер)културни садржаји: Формално и неформално поздрављање; устаље на правила учтивости.

<p>ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ; ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ; ДАВАЊЕ И И ТРАЖЕЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О ДРУГИМА</p>	<p>-представисебейдругог; - разумејаснопостављенаједноставнапит ањаличнеприроде иодговаранањих;</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушањекратких иједноставних текстова у којима се неко представља; представљање себе и других особа, присутних и одсутних. <i>My name's Maria / I'm Maria. What's your name? What's your phone number? It's... This is my friend. His</i></p>
---	---	---

		<p><i>name's/name is Marko. Maria, this is Barbara. Barbara, this is Maria. This is Miss Ivona. She's my teacher. That is Mr Jones. He's a doctor. Who's this/that? It's my father. Is this your family? She's not my sister, she's my friend. Who's in the picture? It's my brother. His name's Milan. How old is he? He's 12.</i></p> <p>Личне заменице у функцији субјекта – I, you ... Присвојни придеви – my, your ... Показне заменице – this, that Глагол to be – the Present Simple Tense Питања са Who/What/How (old) Основни бројеви (1–20) (Интер)културни садржаји: Препознавање најосновнијих разлика у начину упознавања, представљања и размене основних личних података у нашој зем</p>
<p>РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ ЈЕДНОСТАВНИХ УПУТСТАВА И НАЛОГА</p>	<p>– разуме јасно постављена једноставна питања личне природе и одговара на њих; – разуме кратка једноставна упутства и налоге и реагује на њих; – даје кратка једноставна упутства и налоге;</p>	<p>Слушање налога и упутстава и реаговања на њих; давање кратких једноставних упутстава (комуникација у учионици – упутства и налози које размњују учесници у наставном процесу, упутства за игру и слично). <i>Let's start/begin. Are you ready? Quiet, please. Listen to me! Look! Look at me/the picture! Sit down. Stand up.</i></p>

		<p><i>Turn around. Jump. Sayhello/goodbye to your friend. Open/Close your books/notebooks. Put down your pencils. Pickup the rubber.Wash your hands. Open the window, please. Come in/over /here/to the board. Givemeyour book, please. Don't do that. Listen and say/chant/sing/do/number/find /match/draw/paint/repeat... Cut out/stick/point to... Colour the door yellow. Count from ... to.... Myturn now. Touch your eyes. Move your body. Put on your T-shirt. Takeoffyour shoes. Hurry up!Quick!Watch out!I understand /I don't understand. I'm finished.</i></p> <p>Императив Присвојнипридеви– my,your... (Интер)културнисадржаји: Поштовањеосновнихнормиучтивости; дечјепесмеодговарајућегсадржаја.</p>
<p>ПОЗИВ И РЕАГОВАЊЕ НА ПОЗИВ ЗА УЧЕШЋЕУ ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ</p>	<p>-разумепозив иреагујенањега; -упутипозивназаједничкуактивност;</p>	<p>ЈезичкеактивностиукомуникативнимситуацијамаС лушањекраткихједноставних позиваназаједничкуактивност и реаговањенањих(позивнарођендан, игру, дружење...); упућивањеиприхватање/одбијањепозиваназаједничкуакти вност,уз коришћењенајједноставнијихизраза. <i>Let's play football /the memory game/go to the park/sing. It's timefor lunch/school!Comeand play with me! Cometo mybirthdayparty. Cool!Super! Great!ОК. Allright. Sorry, I can't.</i></p> <p>Императив (Интер)културнисадржаји: Прикладноприхватањеиодбијањепозива;прославарођендан</p>

<p>ИСКАЗИВАЊЕ МОЛБЕ, ЗАХВАЛНОСТИ И ИЗВИЊЕЊА</p>	<p>-разумекраткеиједноставнемолбе и реагујенањих; -упутикраткеиједноставнемолбе; -искажеиприхватизахвалност иизвињењенаједноставанначин;</p>	<p>Језичкеактивностии комуникативнимситуацијамаСлушањеједноставнихисказ акојимасетражипомоћ,услугаилиобавештење; давањеједноставног, усменогдговоранаисказанумолбу; изражавањееприхватањемолби, захвалностииизвињења. <i>Can /MayIhavean apple, please? Yes, here you are. Thankyou/Thank you, Maria /Thanks.You´rewelcome. No, sorry/Not now/No, you can´t. Can you help me, please? Can/MayIhavesome water, please? Can/MayIgo to the toilet/go out/comein? Excuse me, Teacher, ...? I can´t see.Can you move, please? Sorry, canyou repeat that, please? I´m sorryI´m late. It´s OK. No problem.</i> Модалниглаголизаизражавањемолбе – can/may (Интер)културнисадржаји:Правилаучтивекомуникације.</p>
<p>ЧЕСТИТАЊЕ</p>	<p>- разумеједноставноисказанечеститкеиодг оваранањих; -упутиједноставнечеститке;</p>	<p>Језичкеактивностии комуникативнимситуацијамаСлушањекратких иједноставнихустаљенихизразакојимасечеститапразник, рођендан; реаговањена упућенучеститкуиупућивањекраткихпригоднихчеститки. <i>Happybirthdayto you!Here´s a present for you!It´s New Year´s Eve. HappyNew Year!It´s Christmas Eve. Merry Christmas!It´s Valentine´s Day! HappyValentine´s Day!HappyEaster! Thanks, sameto you!Hurray!</i> (Интер)културнисадржаји: Најзначајнијипразници иначинобележавања/прославеичеститања;</p>

<p>ОПИСИВАЊЕБИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТАИ ПОЈАВА</p>	<p>-препознаиименујебића, предметеиместаизнепосредног окружења; -разумеједноставнеописебића, предметаиместа; -описебића, предметеиместакористећиједноставнаје зичкасредства;</p>	<p>Језичкеактивностии комуникативнимситуацијамаСлушањекраћихједноставни хописабића, предметаиместаукојимасепојављујуинформације о спољномизгледу, појавнимоблицима, димензијамаиосталимнајједноставнијимкарактеристикама; давањекраткихописабића, предметаиместа,тражењеидавањеинформацијаувезисаописо мбића ,предметаиместа. <i>What's this/that? It's a/an... Is it a/an...? It's not a pen, it's a pencil. It's not short, it's long. Whatcolour is it? It's grey. The crayon is grey.She's got a small noseand big blue eyes. She's wearing a whitedress. I'vegot two hands and two feet. Hashegot four legs? No, he hasn't,he'sgot two legs. This is myhouse. It's got big windows. Has it got a garden? There's apark/toyshop/supermarket in mytown. Therearetwo playgrounds, too.</i> Глаголиhavegot, to be задавањеописаЕгзистенцијалноThere is/are... Правилнамножинаименица:leg– legs, arm – arms... Неправилнамножинаосновнихименица: foot– feet... ThePresentContinuousTenseзаописивањетренутнихрадњи.</p>
--	--	---

<p>ИСКАЗИВАЊЕ ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА</p>	<p>- разумесвакодневнеисказеуезисанепосреднимпотребама, осетимаиосећањимаиреагујенањих; -изразиосновнепотребе, осетеиосећањаакраткими једноставнимјезичкимсредствима</p>	<p>Језичкеактивностии комуникативнимситуацијамаСлушањеисказауезисапотребима, осетима, осећањима;саопштавањесвојихпотреба, осетиаиосећањаи (емпатично)реаговањенатуђа. <i>I'm not thirsty, I'm hungry. Here's a sandwich for you. Do you want some water? Yes, please. I want fruit. No, thank you. I'm so happy/sad! Are you hot/cold?</i> The Present Simple Tense (be, want) (Интер)културнисадржаји:Правилаучтивекомуникације.</p>
<p>ИСКАЗИВАЊЕ ПОЛОЖАЈА У ПРОСТОРУ</p>	<p>-разумеједноставнаобавештењао положају у простору и реагујенањих; - тражи и пружикраткаиједноставнаобавештењао положају у простору;</p>	<p>Језичкеактивностии комуникативнимситуацијамаСлушањекраткихтекстовау којимасенаједноставнаначинописује положају у простору; усменотражење и давање информација о положају у простору. <i>Where's my dad? Is he in the house? No, he's in the garage. Where's your dog? It's in the garden. Where's my bag? It's under the chair/in the wardrobe. Where's the toilet? It's here/over there.</i> Прилози и предлози за изражавање положаја и просторних односа – here, there, in, on, under Питања са Where (Интер)културнисадржаји: Култура становања: село, град.</p>
<p>ИСКАЗИВАЊЕ ВРЕМЕНА</p>	<p>- разуме са општиједноставнеисказекојисе односе на хронолошко и метеоролошко време</p>	<p>Језичкеактивностии комуникативнимситуацијамаСлушањеједноставнихисказауезисахронолошкимвременомиметеоролошкимприликама; усменотражење и давање информација о хронолошком времену и метеоролошким приликама у жеми комуникативном контексту. <i>What day is it today? It's Monday. It's cold and rainy today.</i> The Present Simple Tense глагол to be Питања са What (Интер)културнисадржаји: јавни простор; типичан изглед места.</p>

<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА/НЕПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА/НЕ ПОСЕДОВАЊА</p>	<p>- разуме једноставне исказе којим се изражава припадање/неприпадање, поседовање/не поседовање и реагује на њих;</p> <p>- тражи да је једноставне исказе којим се изражава припадање/не припадање, поседовање/не поседовање;</p>	<p>Језичке активности и комуникативним ситуацијама Слушање кратких текстова једноставним исказима за изражавање припадања/неприпадања и поседовања/не поседовања и реаговања на њих; усмено исказивање припадања/неприпадања и поседовања/не поседовања.</p> <p><i>This is my ball. Is that your bike? I've got a dog. Have you got a pet? He/She's got two brothers. Who's got a /an...? Here's your pen.</i></p> <p>Присвојни придев <i>my, your...</i> Have got за изражавање припадања/поседовања</p> <p>(Интер)културни садржаји: Породица, пријатељи, кућни љубимци, играчке.</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА/НЕДОПАДАЊА</p>	<p>- разуме једноставне исказе за изражавање допадања/недопадања и реагује на њих;</p> <p>- тражи мишљење и изражава допадање/недопадање једноставним језичким средствима.</p>	<p>Језичке активности и комуникативним ситуацијама Слушање кратких текстова једноставним исказима за изражавање допадања/недопадања и реаговања на њих; усмено исказивање слагања/неслагања, допадања/недопадања</p> <p><i>Do you like orange juice? Yes, I do. /No, I don't. I like fish and chips, but I don't like chicken or rice. Do you like games? I love my family.</i></p> <p>The Present Simple Tense глагола like/love.</p> <p>(Интер)културни садржаји: Популарна храна и пиће; породица</p>

ИЗРАЖАВАЊЕ СПОСОБНОСТИ	<ul style="list-style-type: none"> - разумеједноставнеисказекојисеодносена изражавање способности - тражиинформацијуотуђимспособност имаисаопштиштаон/онаилинекодруги може/неможе/уме/неумедауради 	Језичкеактивностии комуникативнимситуацијама Слушањеједноставнихисказ акојиговорео способностима; постављањепитања увезисаспособностимаи одговарањенањих, усмено. <i>I can/can't sing. I can draw, but I can't read. Can you swim? Yes, I can. No, I can't. No, but I can run This is my parrot. It can talk. A penguin can't fly.</i> Модалниглаголсап за изражавањеспособности. (Интер)културнисадржаји: Школскеактивности, кућниљубимциисветприроде
ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ И БРОЈЕВА	<ul style="list-style-type: none"> - разумеисаопшиједноставнеисказекојисеодносенабројеви иколичине 	Језичкеактивностии комуникативнимситуацијама Слушањеједноставнихиска закојиговорео количининечега; постављањепитањаувезисколичинои одговарањенањих, усмено. <i>How manyballs? 15 balls.</i> Основнибројевидо20. Правилнамножинаименица. ПитањасаHowmany.

Општепредметнекомпетенције:Наставни програм за стране језике у

основнојшколи усмеренјена развој функционалних знања изасновањена комуникативно дефинисаним исходима учења, односно активностима које ученику спешно реализује користећи страни језик. Језичке активности слушања, читања, (раз)говора и писања у наставно м програму посматрају се интегративно, као нераздвојиве компоненте аутентичне комуникације појединца у било којој говорној заједници. Полазећи од исхода, односно онога што је ученику стањ уда оствари у различитим врстама и видовима комуникације (усмене, писане, делимично и оне не вербалне), формално садржински централну позицију наставног програма заузимају управо комуникативне функције. Собзиром на то да се исходи операционализују преко језичких активности и комуникативних ситуацијама, важно је да се оне у настави страних језика перманентно и истовремено увежбавају. Само тако ученици могу да стекну језичке компетенције које су ускладу са задатим циљем.

Међупредметне компетенције: компетенција за учење, одговорно учење у

демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција

Основни ниво

Ученик разуме главне информације у најједноставнијим писаним и усменим исказима. У усмено и писано општењу користи најједноставнија језичка средства за исказивање информација о себи и својим непосредним потребама. Познаје основне граматичке и лексичке елементе. Разуме основне појаве и процесе циљне културе.

Средњи ниво

Ученик разуме препознатљиве и предвидиве информације у фреквентнијим једноставнијим врстама писаних текстова и формама усменог општења, ако је се однос на њему блискеситуације и појаве.

Користи типске фразе, готове изразе, конструкције и простереченице за формулисање конкретних исказа везаних за сопствену личност свакодневне активности или послове. Познаје одређени број правилних граматичких елемената и структура и основну лексику из домена сопствене свакодневне и непосредног интересовања. Поседује свест о уштинским сличностима и разликама између своје и циљне културе.

Напреднииво

Ученикразумећеибројречиизразау свакодневнојусменојиписанојкомуникацији,везанихзасопственуличност, окружење,интересовања,школскиконтекст.Поседујеелементарнирепертоарјезичкихсредставазасавладавањетипичнихи уобичајенихсвакодневнихкомуникативнихситуација.

Ученикпознајећеиуједноставнијихиодређенибројсложенијихграматичкихправилаифреквентнелексике. Ученикприхватапостојањеразликаи између сопственеициљнекултуреиприлагођавасвојепонашањеосновнимопштеприхваћенимд руштвенимконвенцијама.

Основнииво

1. ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА

ПСТ.1.1.1. Разумефреквентнеречијиједноставнеизразеујасноконтекстуализованомиспоромговору.

ПСТ.1.1.2. Разумеједноставнепорукеипитањакојасеодносенаједноставнеинформацијеинепосредноокружење.

ПСТ.1.1.3. Разумекратка, једноставна, разговетно испороизговоренаупутства.

ПСТ.1.1.4. Разумекраткасаопштењаипитањакојасеодносенапознате/блискетеме.

ПСТ.1.1.5.Разумепредметједноставногразговорадругихлицаопознатим/блискимтемама(нпр.личнеипородичнествари, непосредноокружење)уколикоеговориспоро иразговетно.

ПСТ.1.1.6. Разумепојединачнеречијиједноставнеизразеизтекстовасавременемузике.

РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА

ПСТ.1.1.7. Разуме кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (нпр. писма, мејлови итд.).

ПСТ.1.1.8. Разуме кратка, појединачна упутства која се тичу његових непосредних потреба, уколико укључују визуелне елементе.

ПСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и најважније информације једноставних врста текстова (кратке приче, извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе.

УСМЕНИ ИЗРАЖАВАЊЕ

ПСТ.1.1.10. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника (нпр. које, одакле је, чим се бави итд.).

ПСТ.1.1.11. Уздуже паузе и уз помоћ саговорника, саопштава основне информације о себи и свом непосредном окружењу, тражи одређени предмет, користећи кратке једноставне исказе.

ПСТ.1.1.12. Уздуже паузе, описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности и користи једноставнија језичка средства.

ПСТ.1.1.13. Поставља једноставна питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника.

ПСТ.1.1.14. Поставља и одговара на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања користећи једноставна језичка средства.

ПСТ.1.1.15. Формулише молбе и извињења.

ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

ПСТ.1.1.16. Пишеједноставнеподаткео себиилицимаизблискогокружења,уобрасцима,упитницимаилитабелама.

ПСТ.1.1.17. Пишекраћебелешкео важниминформацијамаитренутнимпотребама.

ПСТ.1.1.18. Писанимпутемдоставља/тражиосновнеинформације о себи/другима.

ПСТ.1.1.19. Пишекраткеиједноставнепоруке(нпр. СМС,имејл, објавенадруштвенимрежама)укојимасезахваљује, извињаваилинешточестита.

ПСТ.1.1.20. Повезујенеколикокрatkихисказаукратак, везанитекст о блискимтемама.

МЕДИЈАЦИЈА

ПСТ.1.1.21.Наматерњемјезикупреносисаговорникуопштимсисаојавнихнатписаикраћихтекстоваопштеинформативнепр ироде(плаката, транспарента, јеловника...).

ПСТ.1.1.22.Наматерњемјезикусаопштаваосновнугтемуинајопштијисадржајкраткогусменогисказанастраном језику.

ПСТ.1.1.23.Наматерњемјезикусаопштаваосновнугтемуинајопштијисадржајкраткогписаногтекстанастраном језику.

2. ЛИНГВИСТИЧКАКОМПЕТЕНЦИЈА

ПСТ.1.2.1.Препознајеиразумљивоизговараједноставнијегласовеинајчешћегласовнегрупеипознајеосновне интонацијескеме (нарочитоупитну).

ПСТ.1.2.2. Правилнозаписујепознатулексику.

ПСТ.1.2.3.Познајеикористиограниченбројфреквентнихморфолошкихобликаисинтаксичкихструктурауоквирунаученог р ертоарајезичкихсредстава.

ПСТ.1.2.4.

Користиелементарнеинајфреквентнијеречиизразезаобављањеосновнихкомуникативних активности.

3. ИНТЕРКУЛТУРНАКОМПЕТЕНЦИЈА

ПСТ.1.3.1.Познајеосновнепојавесвакодневногживотациљнихкултура(нпр.начинисхране,радновреме,навике, празници, разонода).

ПСТ.1.3.2. Зназарегиие државеукојимасестранијезиккористикаоовећински.

ПСТ.1.3.3. Познајеназначајнијесторијскедогађајециљнихкултура.

ПСТ.1.3.4. Познајенеколиконајпознатијихисторијских исавременихличностициљних

култура;наводиинаматерњемјезикудајеосновнеподаткеонекојличностиизциљнихкултуразакојупоказујеинтересовање.

ПСТ.1.3.5.Познајенеколиконајпознатијихкултурнихостварењаициљнихкултура;наводиописујенаматерњемјезикунекол иколокацијациљнихкултуразакојепоказујеинтересовање.

Средњиниво.

1. ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА

ПСТ.2.1.1. Разуме краћенизове (2-3) са општења, упутстава, молби којима се односно на његово употребе и интересовања.

ПСТ.2.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са) говорника о блиским познатим темама, уколико се говори разговарно и умереним темпом.

ПСТ.2.1.3. Разуме основни смисао и главне информације спорних, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама, уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања.

ПСТ.2.1.4. Разуме основни смисао и главне информације из подкаста, радио и телевизијских емисија о познатим и узрасно адекватним темама, уколико се говори спорно и разговарно.

ПСТ.2.1.5. Разуме општи смисао и фреквентне фразе и изразе једноставних текстова из савремене музике.

РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА

ПСТ.2.1.6. Разуме општи смисао и главне информације у краћим порукама, писмима, мејловима о блиским темама.

ПСТ.2.1.7. Разуме краћенизове (2-3) упутстава која се тичу његових непосредних потреба (нпр оријентација у простору, употреба уређаја и апарата, правила и греисл.), праћених визуелним елементима.

ПСТ.2.1.8. Разуме општи смисао и главне информације у краћим текстовима, различитих врста и једноставне садржине, са интернетом и другим писаним медијама, о познатим и узрасно адекватним темама.

ПСТ.2.1.9. Разуме општи смисао једноставних књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима.

ПСТ.2.1.10. Разуме општи смисао и једноставне формулације у текстовима савремене музике.

ПСТ.2.1.11. Разуме смисао једноставних рекламних порука уколико не садрже игру речи или некоко нотативно/скривено/метафорично значење.

УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ

ПСТ.2.1.12. Успева да поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме.

ПСТ.2.1.13. Уз краће паузе и минималну помоћ саговорника, размењује информације, тражи одређени предмет, објашњење, услугу, повезујућине колико краћих исказа у смислену целину.

ПСТ.2.1.14. Уз краће паузе, описује себе и своје непосредно окружење, свакодневне активности, искуства из прошлости користећи једноставна језичка средства.

ПСТ.2.1.15. Поставља и одговара на 2-3 повезана питања, о познатим темама, увезисаличним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз одговарајућу помоћ саговорника и понављање.

- ПСТ.2.1.16. Искузуједопадањеинеодопадање, слагањеинеислагањеиједноставнимјезичкимсредствимадајекраткообјашњење.
ПСТ.2.1.17. Размењујеосновнеинформације о плановимаиобавезама.
ПСТ.2.1.18. Једноставнимјезичкимсредствимапоредиљуде, ствариипојаве.
ПСТ.2.1.19. Објашњаваоноштонеразумеитражипомоћвербалниминевербалнимсредствима.

ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

- ПСТ.2.1.20. Писанипутемдоставља/тражиилипреносидетаљнијеинформације, обавештењаилиподаткеосебиидругима.
ПСТ.2.1.21. Пишеједноставналичнаписма, поруке, мејловеукојимасесапријатељимаипознаницимадоговарао активностимаилиодговаранапитања.
ПСТ.2.1.22. Састављакраћетекстовеосеби, својојпородициинепосредномокружењу.
ПСТ.2.1.23. Описујеискуства, активностиидогађајеизпрошлостикористећиједноставнијејезичкеструктуруи увежбанулексику.

МЕДИЈАЦИЈА

- ПСТ.2.1.24. Наматерњемјезикупреносисаговорникуопштитисмисаоипојединачнеинформацијекраћихиједноставнијихписанихтекстоваопштеинформативнеприроде.
ПСТ.2.1.25. Наматерњемјезикусаопштаваосновнупутемуинајважнијеинформацијекраћегусменогисказа.
ПСТ.2.1.26. Наматерњемјезикусаопштаваосновнупутемуинајважнијеинформацијекраћегписаногтекста.
ПСТ.2.1.27. Настраномјезикусаопштаватуристиманајједноставнијеинформацијекојесу тражилиодтрећеглица (називулице, бројлинијеуградскомсаобраћају, цену).

2. ЛИНГВИСТИЧКАКОМПЕТЕНЦИЈА

- ПСТ.2.2.1. Препознајеиразумљивоизговара већинугласоваи гласовних група, уз одређена прозодијска ограничења (акценти, интонација, дужина).
ПСТ.2.2.2. Правилно записује фреквентне и увежбане речи, познаје и примењује одређени број основних правописних правила.
ПСТ.2.2.3. Познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције. ПСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових изрза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба.

3. ИНТЕРКУЛТУРНАКОМПЕТЕНЦИЈА

- ПСТ.2.3.1. Разумеи описује сличности и разлике у свакодневном животу (нпр. начини хране, радно време, навике, празници, разонода).

ПСТ.2.3.2.Познаје основне елементе у области умећа живљења (начино браћања и поздрављања, тачност, конвенције исл.).

ПСТ.2.3.3.Препознаје најкритичније обрасце понашања које су непримерени/неприкладни у контексту циљних култура.

ПСТ.2.3.4. Препознаје најчешће стереотипе у вези са својом и циљним културама.

ПСТ.2.3.5. Познаје основне одлике регија и држава у којима се страни језик користи као већински.

ПСТ.2.3.6. Познаје животне услове који владају у појединим екосистемима света (клима, географске одлике исл.) где се користи страни језик.

ПСТ.2.3.7. Препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости циљних култура.

ПСТ.2.3.8. Представља и у кратко описује на циљном језику неколико познатих личности и појава из циљних култура, као и оне за које показује интересовање.

Напредни ниво.

1. ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА

ПСТ.3.1.1. Разуме дуженизовесаопштења, упутстава, молбиитд. којисетичуњеговихпотребаииинтересовања.

ПСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације у аутентичном разговору два или више (са)говорника, уколико се говори разговодно и умереним темпом.

ПСТ.3.1.3. Разуме основни смисао и главне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича, презентација и предавања на узрадно адекватне и блиске теме, уз одговарајућу визуелну подршку.

ПСТ.3.1.4. Разуме основни смисао

и може да издвоји главне информације из аутентичних подкаста, радио и телевизијских емисија о познатим, узрадно адекватним темама (нпр.

репортажа, научно-популарних, документарних, играних, анимираних филмова, спотова) којеслуша/гледа у смисленим целинама.

ПСТ.3.1.5. Разуме општи смисао

и већину фраза и израса сложених разговорних текстова савремене музике.

РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА

ПСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и може да издвоји већину релевантних информација у порукама, писмима и мејловима о блиским темама.

ПСТ.3.1.7. Разуме упутства које се односе на налажење на јавним местима (нпр. руковање апаратима и уређајима, упозорења, безбедносне информације и сл.).

ПСТ.3.1.8. Разуме општи смисао и главне информације различитих врста текстова са интернета или других писаних медија који су ускладу са узрастом и интересовањима ученика.

ПСТ.3.1.9. Разуме главне идеје,

поруке и специфичне информације адаптираних верзија белетристике за младе.

ПСТ.3.1.10. На основу смисла читавог текста и садржаја појединачних делова открива значење непознатих речи и конструкција.

ПСТ.3.1.11. Разуме експлицитно изражена осећања, жеље и расположења.

ПСТ.3.1.12. Разуме општи смисао и већину фраза и израса у текстовима из савремене музике.

ПСТ.3.1.13. Разуме смисао једноставних рекламних порука.

ПСТ.3.1.14. Проналази потребне информације у речницима, енциклопедијама, брошурама и на интернет страницама.

ПСТ.3.1.15. Разуме и може да издвоји потребне информације из табела, графикана, информатора и сл.

УСМЕНИ ИЗРАЖАВАЊЕ

ПСТ.3.1.16. Течноислакоћомописујесебеиоколину,школскиконтекстиприватанживот,свакодневненавике, искуства/догађајеизпрошлостииплановезабудућност.

ПСТ.3.1.17. Учествујеунеформалномиформалномразговору(нпр. санаставницима, службенимлицимаисл.), поставља и одговарананеколикопитања унизунапознатетеме увезисаличнимпотребама, интересовањима,обавезама,жељама,узевентуалнупомоћ и понављање.

ПСТ.3.1.18.Објашњавазаштомусенештодопадаилинедопада,заштосеслажеилинеслаже,заштонештоволиилине; наједноставнаначинизносиобразлажесвојеставовеимишљење.

ПСТ.3.1.19.Објашњаваоноштонеразме,умедатражипомоћидазразимишљење/потребурасположивимјезичкимсредствима.

ПСТ.3.1.20. Наједноставнаначинизлаженазатутемуодговаранапитањакојасеодносенању.

ПСТ.3.1.21. Описујеитумачиподаткеизтабела, графикона, информатораисл.

ПСТ.3.1.22. Резимиратексткојислушаиличитаослањајућисумањојмеринајезичкасредствакојасеуњемупојављују.

ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

ПСТ.3.1.23. Пишеобичнаиелектронскаписмаукојимасапријатељимаипознаницимадоговараактивностии једноставнимјезичкимсредствимаобрађује/спомињеузраснорелевантнетеме.

ПСТ.3.1.24.

Пишекратетекстовеоднеколикологичкиповезанихреченицаоузраснорелевантнимтемама(о себи, друштвеномиприродномокружењу, аспектимаприватногишколскогживота).

ПСТ.3.1.25. Прецизноописујеискуства, активностиидогађајеизсадашњостиипрошлостиувидудескриптивнихи наративнихтекстовакористећипознатесложенијејезичкеструктуреиадекватнулексику.

ПСТ.3.1.26. Пишекраткепричеодпонуђеногјезичкогматеријаланаузрасноадекватнетеме.

ПСТ.3.1.27. Резимира/парафразираодслушанилипрочитантекст,ослањајућисеминималнонајезичкасредствакојасеуњему појављују.

ПСТ.3.1.28. Описујеитумачиподаткеизтабела, графикона, информатораисл.

МЕДИЈАЦИЈА

ПСТ.3.1.29. Наматерњемјезикусаопштаваосновнотемуипојединачнеинформацијенештоопширнијегусменогисказа, примереногузрастуиинтересовањима.

ПСТ.3.1.30. Наматерњемјезикупреносисаговорникутему,садржајиглавнеинформацијеизкраћихиједноставнијихписаних текстова (новинскихикњижевних), примеренихузрастуиинтересовањима.

ПСТ.3.1.31. Настраномјезикусаопштаваједноставнијеинформациједобијенеодтрећеглицаувезисблискимкомуникативним ситуацијамаипознатимтемама.

ПСТ.3.1.32. На матерњем језику преноси информације, упутства, молбе, савете и сл. добијене од треће лица.

2. ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

ПСТ.3.2.1. Углавном коректно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у тежим комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско-интонацијских правила и или уз мање неправилности које не угрожавају разумевање поруке коју жели да саопшти.

ПСТ.3.2.2. Записује реченице и изразе уз минималне ортографске неправилности које не ремете разумевање датог записа; познаје и примењује фреквентна правописна правила.

ПСТ.3.2.3. Познаје и користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога.

ПСТ.3.2.4. Користи фреквентне лексичке елементе које се односе на теме и ситуације из његовог непосредног искуства.

3. ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА

ПСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика.

ПСТ.3.3.2. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у области умећа живљења и прихвата постојање разлика; примењује неке основне елементе у области умећа живљења (нпр. начин обраћања и поздрављања).

ПСТ.3.3.3. Разуме и избегава основне облике непримереног/неприкладног понашања у контексту циљних култура.

ПСТ.3.3.4. Препознаје да постоји пристрасност тумачења културних појава и негује критичко мишљење у њиховом посматрању и разумевању.

ПСТ.3.3.5. Познаје положај мањих језика уколико користе страни језик. ПСТ.3.3.6.

Познаје положај циљног језика у глобалном контексту и коднас.

ПСТ.3.3.7.

Познаје најтипичније представнике појединих екосистема света гдесекористе страни језик и доводи их у везу са одликама екосистема.

ПСТ.3.3.8.

Препознаје повезаност најважнијих појава из историје циљних култура и опште историје.

ПСТ.3.3.9. Препознаје утицај неколико најзначајнијих личности и дела из друштвене и уметничке историје циљних култура у свету, које доводи у везу са друштвеним уметничким појавама из наше историје и обрнуто.

ОБЛАСТ/ТЕМА	НАЧИНИ ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Поздрављање	-циљни језик употребљавасеу учионициудоброосмишљенимконтекстимаодинтересазаученикеуатмосфери заједни штваимеђусобнесарадње
Представљањесебеидругих; давање основних информацијао себи; Давањеиитражењеосновних информација о другима	-говорнаставникаприлагођенјеузрастуизнањимаученика; – наставникморабитисигурандајесхваћенозначењепо- руке, укључујућињенекултуролошкеиваспитнеелементе, као и елементесоцијализације;
Разумевањеидавањеједноставнихупутстава иналога	– битнојезначењејезичкепоруче; – знањаученикамересејасноодређенимрелативнимкритеријумиматачностиизатоузорнијеизворниговорник;
Позив и реаговањенапозивзаучешћеу заједничкојактивности	– сациљемдасеунапредиквалитет иобимјезичкогматери- јала, наставасезасниванасоцијалнојинтеракцијиучионицииванње, испроводи се путем групногили индивидуалногрешавањапроблема, као ирешавањеммањеиливишесложенихзадатака
Исказивањемолбе, захвалностииизвињења	уреалнимивиртуелнимусловимасајасноодређенимконтекстом, поступкомциљем;
Честитање	– свиграматичкисадржајиуводесеиндуктивномметодом крозразноврснеконтекстуализованепримереускладусанивоом ибездетаљнихграматичкихобјашњења, ањиховопознавањесвреднује и оцењујенаосновуупотребеуодговарајућемкомуникативномконтексту.
Описивањебића, предмета, местаипојава	– комуникативно- интерактивниприступнаставистранихјезикаукључујеиследеће:
Исказивањепотреба, осетαιοсећања исказивањеположајаупростору	– усвајањејезичкогсадржаја крозциљано иосмишљеноуче- ствовањеудруштвеномчину;
Исказивањевремена	– поимањепрограманаставеиучењакаоскупадинамичних, заједничкиприпремљенихиприлагођенихзадатакаиактивности;
Изражавањеприпадања/неприпадањаи поседовања/непоседовања	– наставниктребадаомогућиприступновимидејамаињиховоприхватање, као икреирањеновихидеја
Изражавањеспособности	

Изражавање количине и бројева

- ученици се посматрају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину;
- наставни материјали представљају један од извора активности и треба да буду праћени употребом додатних аутентичних материјала;
- учионица је простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана;
- рад на пројекту као задатку који остварује корелацију са другим предметима и подстиче развој когнитивних способности ученика (планирање, запажање, анализа, вредновање, закључивање итд.);
- за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто, а нарочито на нижем узрасту пре- ба користити интернационализме и речикојесу им познате, као и визуализацију као средство семантизације.

МАТЕМАТИКА

Циљнаставе и учењапредмета:

развијањеосновеапстрактног и критичкогмишљења, позитивнихставовапремаматематици, способностикомуникацијематематичкимјезиком и писмом и применастеченихзнања и вештина у даљемшколовању и решавањупроблемаизсвакодневногживота, као и формирањеосновезадаљиразвојматематичкихпојмоваовладавајућиматематичкимконцептима, знањима и вештинама.

Разред - други

Годишњифондчасова – 180

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ
А	Позавршеткуразредаученикћебити у стању да:	
БРОЈЕВИ	<ul style="list-style-type: none">- одреди десетице најближе датом броју;- усмено сабира и одузима бројеве до 100;- користи појмове чинилац, производ, дељеник, делилац, количник, садржалац;- примени замену места и здруживање сабирака и чинилаца ради лакше грачуњања;- усмено множи и дели у оквиру првестотине;- израчуна вредност бројевног изразасанајвише две операције;- реши текстуални задатак постављањем изразасанајвише два рачунске операције и проверитачност решења;- одреди непознати број у једначини са једном аритметичком операцијом;- одреди делове (облика $\frac{a}{b}$) дате величине;- изрази одређену суму новца преко различитих апоена;- прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама;- прикаже мањиброј података у табlici и стубичастим дијаграмом;- уочи правило и одреди следећичлан започетог низа;	<p>Прв видео Сабирање и одузимање са преласком. Замена места и здруживање сабирака. Веза сабирања и одузимања. Једначина са једном операцијом (сабирање или одузимање). Римске цифре I, V, X, L, C</p> <p>Друг видео Множење и дељење (таблично) Нула и јединица као чиниоци; нула као дељеник. Замена места и здруживање чинилаца.</p> <p>Треће видео Редослед рачунских операција. Множење и дељење збира и разлике бројем. Веза множења и дељења. Једначина са једном операцијом (множење или дељење). Бројевни изрази. Формирање изразана основу реалистичних ситуација.</p> <p>Разломци облика $\frac{a}{b}$, $1 \leq n \leq 10$, визуелно и симболичко представљање.</p>

ГЕОМЕТРИЈА	<ul style="list-style-type: none"> - разликуједуж, полуправу и праву; - одредидужинуизломљенелиније (графички и рачунски); - одредиобимгеометријскефигуре; - нацртаправоугаоник, квадрат и троугаонаквadratнојмрежи и тачкастојмрежи; - уочиподударнефигуренадатомцртежу; - уочисиметричнефигуре; - допунидатицртежтакодадобијенафигурабудесиметрична у односунадатуправу; 	<p><u>Првидео</u> Дуж, права и полуправа. Тачка и права. Отворенаи затворенаизломљеналинија. Графичконадовезивањедужи. Дужинаизломљенелиније. Обимгеометријскихфигурабезупотребеформула.</p> <p><u>Другидео</u> Цртањеправоугаоника, квадрата и троугланаквadratнојмрежи, натачкастојмрежи. Симетричнефигуре. Подударностфигура (интуитивно).</p>
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	<ul style="list-style-type: none"> - изрази дужину у различитимјединицамаза мерење дужине; - измери дужину дужи и нацрта дуждате дужине - чита и запише времеса часовника; - користи јединице за време у једноставним ситуацијама 	<p>Мерење дужине стандардним мерним јединицама (м, дм, цм). Мерење времена (дан, месец, година, час, минут).</p>

Кључни појмови садржаја: сабирање, одузимање, множење, дељење, једначина, деоцеле, мерење дужине и времена, правоугаоник, квадрат, дужина, обим, римске цифре.

ОПШТЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Ученик јена крају обавезног образовања кроз наставу математике усвоји основне математичке концепте (нумеричке, алгебарске, геометријске), овлада је основним математичким процесима (расуђивањем, комуникацијом, повезивањем, применом,) и вештинама (рачунањем, алгебарским поступцима, мерењем, просторном визуелизацијом, радом са подацима, проценом информационо-комуникационих технологијама) потребним за даље школовање и живот. Комуницира користећи математички језик, користи информационо-комуникационе технологије и друга средства

СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Специфичне предметне компетенције су: математичко знање и резонување, примена математичких знања и вештина на решавање проблема и математичка комуникација.

МЕЂУПРЕДМЕТНЕКОМПЕТЕНЦИЈЕ

Компетенцијазаучење

Рад с подацима и информацијама

Решавањепроблема

Сарадња

Дигиталнакомпетенција

Исходи воде развијању следећих стандарда :

- Геометрија . 1МА121; 1МА122;1МА121; 1МА2211МА222
- Бројеви : 1МА111; 1МА112;1МА113, 1МА114; , 1МА 115 1МА211; !МА 121, 1МА213; 1МА214;1МА 125; 1МА311; 1МА3121МА 3.1.3
- Мерење и мере : 1МА123; 1МА141; 1МА241; 1МА242

Геометрија

1МА.1.2.1. уме да именује геометријске објекте у равни (квадрат, круг, троугао. правоугаоник, тачка, дуж. права, полуправа и угао) и уочава међусобнеодносе два геометријска објекта у равни (паралелност. нормалност,припадност)

1МА. 1.2.2. зна јединице за мерење дужине и њихове односе

1МА.2.2.1. уочава међусобне односе геометријских објеката у равни

1МА 2.2.2 претвара јединице за мерење дужине

Бројеви

1МА.1 . 1 . 1 . зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и да прикаже број на датој бројевној полуправој

1МА. 1. 1. 2. рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у ок виру прве хиљаде

1МА 1.1.3 множи и дели без остатка (троцифрене бројеве једноцифреним) у оквиру прве хиљаде

1МА. 1.1.4. уме да на осн ову текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом

1МА 1.1.5. уме да решава једноставне једначине у оквиру прве хиљаде

1МА.2.1. 1. умеда примени својства природних бројева (паран, неиаран. највећи,најмањи, претходни, следећи број) и разуме декадни бројни систем

1МА 2.1.2. уме да одреди десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју

1МА.2.1.3. сабира и одузима, рачуна вредност израза

1 МА.2.1.4. рачуна вредност израза с највише две операције

1МА 2.1.5. уме да решава једначине

1МА.3.1.1. уме да примени својства природних бројева у решавању проблемских задатака

1 MA.3.1.2. зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени.

1MA 3.1.3 уме да израчуна бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет

Мерење и мере

1MA. 1.2.3. користи поступак мерења дужине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица

1MA. 1.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна сановцем у једноставним ситуацијама

1MA.2.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна сановцем у сложенијим ситуацијама

1MA.2.4.2. зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година) и уме да претвареће умање и пореди временске интервале у једноставним ситуацијама

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Препоручена дистрибуција часова по предметним областима је следећа:

Бројеви (145; 55 + 90),

Геометрија (22; 8 + 14)

Мерење и мере (13; 5 + 8)

ОБЛАСТ/ТЕМА	НАЧИН И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА (по областима)
БРОЈЕВИ	<p>Већина исходата теме Бројеве се остварује спирално (у сваком разреду се градиво из области надовезује и проширује), исходи оквиру једног блока бројева, касније се проширују на остале блокове бројева. Развој појма броја и бројевног низа наставак јесазнања о бројевима у првом разреду.</p> <p>Сабирање и одузимање до 100 обухвата све облике усменог поступка сабирања и одузимања. Потребно је темељно обнављање одузимања до 20, јер су основна даље упознавање ових операција у блоку бројева до 100. Правила за замену здруживања сабирака обнављају се кроз очигледне примере и описују реторички, без илустрација у правили користе се манипулативна средства као и визуелни прикази. Ученике кроз пример наводити на логички функционалну примену замена места сабирака и здруживања сабирака. Овде пресвекат треба водити рачуна о мисаоном процесу ученика директно језика о мисаоном процесу ученика записује приликом решавања проблема. Ученици ће кроз примере увидети сврсисходност замена места њиховог здруживања, а не постојање ових својстава ради њих самих.</p> <p>Приобради поступка сабирања и одузимања у блоку бројева до 100, поред већ упознатог, упознају се случајеви са преласком десетице (8, 45 - 38). С обзиром да се поступци сабирања и одузимања заснивају на већ познатим поступцима, ученици могу бити охрабрени да сами откривају поступке рачунања уз употребу упознатих правила замена места сабирака и здруживања сабирака (на пример $25 + (5 + 2) = (25 + 5) + 2 = 30 + 2 = 32$). Потребно је одвојити довољно времена за активност рачунања без коришћења уз подстицање разговора о различитим поступцима које су ученици применили. Омогућити ученицима слободу избора писмених поступка рачунања није предвиђен у другом разреду.</p>

Аритметичка операција *множења* упознаје се као поновљено сабирање (сабирање једнаких сабирака). Производ је број елемената у једној јунктних једнако бројних скупова. Посматрају се разни примери који представљају мултипликацију ситуације (речима, скуповима, визуелно $m \times n$ дијаграмима) кадана m места имамо по n елемената.

По аналогiji, аритметичка операција *дељења* формира се кроз посматрање разбјијања скупова са коначним бројем елемената над јунктне једнако бројне подскупе (у случајевима). Дотаблице дељења се долази на основу везе *множења* и *дељења*. Нпр. $7 \cdot 3 = 21$ па је $21 : 3 = 7$. Након формирања се појам *дељивости* броја, утврђује се који бројеве суделује видати бројем, односно који бројеве садржалац датих бројева. једелује бројевима 1, 2, 3, 4, 6 и 12, односно број 12 је садржалац бројева 1, 2, 3, 4, 6 и 12.

Један од важних циљева је памћење таблица *множења* и *дељења* до 100, због чега треба предвидети довољно времена и различитих активних стратегија стицања сигурности рачунања.

Непотпуно индукцијом кроз примере и анализом сликовних представа долази до правила за замену места чинилаца, здруживањем чинилаца *дељења* збира и разлике бројевима 1 и 0, *дељења* нуле и *дељења* са 1, без симболичких знакова.

На основу наведених правила прелазимо на случајеве ван табличног *множења* (односно *дељења*) једноцифреним бројем. На пример:
 $13 \cdot 2 = (10 + 3) \cdot 2 = 10 \cdot 2 + 3 \cdot 2 = 20 + 6 = 26$
 $72 : 4 = (40 + 32) : 4 = 40 : 4 + 32 : 4 = 10 + 8 = 18$.

У другом разреду се ради искључиво усмени поступак рачунања.

Разматрају се случајеви једначина - математичких реченица и саказаних помоћу бројева, знакова аритметичке операције и релација којима је један елеменат непознат број представљен словом. На основу везе сабирања и одузимања, *множења* и *дељења* добросавладаних таблица сабирања, одузимања, *множења* и *дељења*, ученици одређују непознати сабирак, умањилац, умањеник, чинилац (нпр. $7 = x + 5$, $12 : x = 4$). Користе се примери једначина којима се решавају и проверавају искључиво директним применом *дељења*. Ученицима треба указати на значај провере тачности резултата и навикавати их да самостално проверавају резултат рачуна да пречесто употреба провере резултата доводи до аутоматизованог преписивања добијених бројева, чим се губи смисао самог поступка. Решавање једначина помаже у утврђивању веза аритметичких операција и релација у решавању проблема.

Уочавања могућности да се различите проблемске ситуације могу представити истом математичком реченицом, што представља развој концепта математичког моделовања. Задача се разликује од проблема да буду присутни и у другом контексту циља разумевања концепта решавања једначина.

Израђивање појма *разломка* започиње повезивањем са искуством везаним за реалистичну ситуацију деобе целине (јединице) почевши од половине, а надовезује се визуелним приказима фигура подељених на подударне делове. Разломци се визуелизују на различитим начинима записују симболички. На почетку је корисна манипулација очигледним средствима, нпр. прављење модела разломка папиром.

Половина датог броја је степе бројчија удвостручена вредност да је дат број. Половина, трећина, четвртина... десетина, односно n -ти део броја одређује се на основу табличних случајева *дељења* (нпр. једна трећина броја 18 је 6 јер је $18 : 3 = 6$).

У оквиру ове теме, ученици упознају и другачији начин записивања бројева римским цифрама (I, V, X, L, C) и записивања бројева помоћу знакова. Решавање проблема са шапцима и сабирање бројева записаних помоћу римских цифри доприноси бољем разумевању овог бројевог система. Показати ученицима интернет програме који конвертују римске цифре у арапске.

Такође је корисно и приказати краћи анимирани филм о историји бројева.

Решавање проблемских задатака датих у текстуалној форми веома је важно сегмент наставе, јер омогућава повезивање и примену математичких знања у различитим ситуацијама.

	<p>реалистичним ситуацијама. Моделовање проблема у математички записом огућава ученицима дане механички приступају задацима примењују математичка знања. Наставник треба да подржи ученике у различитим приступима и начинима. Потребно је дати ученицима довољно времена за решавање оваквих задатака. Корисно је тражити да се, где је прикладно, подаци дати у задатку процесу решавања, прикажу у табели или стубичастим дијаграмом. Задаци савремене математике су издвојени у посебну тему, већином у оквиру овете теме. Идеја пресликавања с развоја прављења табела зависности. Нпр. приказивање како се у зависности од промена вредности мењавредности израза $x+2$. Комбинаторни задаци, задаци одређивања следећег члана низа или уочавања правила у делимично попуњавању остата табеле посебно суподстицајни за развој математичког мишљења. одреди правила за формирање низа задатог почетним члановима или попуњавањем започете табеле и на основу датог путства одреди чланове низа или попуни табелу. Важно је размотрити различита решења, уколико их има. При решавању задатака пажњу усмерити на анализу услова задатака и састављање плана његовог решења: операције, бројевина до којих се обављају операције и редослед којим се извршавају операције. Ученицима треба показати најрационалнији начин али не треба инсистирати на таквом решавању задатака. Коришћење дијаграма, схема других средстава приказивања може помоћи при решавању проблемских задатака. Ученици се подстицају да правилно користе математички језик и употребљавају термине: десетица, јединица, сабирак, збир, умањеник, чинилац, производ, дељеник, делилац, количник, садржалац. Развој писане комуникације подстица се увежбавањем писања представљања информација и описа поступка решавања задатка. Математички диктат, користање за увежбавање коришћења одговарајућег терминологије. Усна комуникација, посебно подстицање ученика да образложе решење проблема, помажу ученицима да развију способност математичке комуникације.</p>
<p>ГЕОМЕТРИЈА</p>	<p>На почетку овете теме обновити градиво првог разреда које је повезано са овом темом: тачка, права, крива и изломљена линија, дуж, отворена и затворена дуж, други разреду наставља се развој просторног знања. Правасе уводика о правим линијама које јанемани почетакни полуправа као део праве које је ограничена са једне стране. За означавање тачака, правих, полуправих и дужи користити правилну математичку нотацију (A и AB). Разликују се отворене и затворене изломљене линије и уводи појам дужине изломљене линије (графички и рачунски) и Упознај се појамима геометријске фигуре првог визуелно, као дужина линије добијене графичким надовезивањем дужи чије су дужине једнаке дужине страница посматране фигуре, а без употребе формула. Мерењем дужине добијене дужи ученици треба да се увере да је дужина добијене дужи једнак збир дужина којима је добијена дужина. На овај начин одређивати и обим троугла, квадрата и правоугаоника, а одговарајуће формуле супредвиђене следећим разредом. Цртају се правоугаоник и квадрат пратећи линије квадрата и мереже односно спајањем тачака на тачкастој мрежи. Цртање ових фигура тачкастој мрежи помоћу лењира је добар вежба за развој финемоторике и развијање прецизности и уредности код ученика. Осим тога, које има дати правоугаоник, квадрат и литроугаоник треба померити у квадратној мрежи за задати број страница квадрата на горе, доле, како би се овај део градива повезао са градивом претходног разреда. На овај начин наставља се развијање појма фигуре симетричне у односу на дату линију. Активностима препознавања симетричних фигура или доцртавања започетог цртежа, показује се разумевање идеје "пресликавања симетричности. Уводи се идеја подударности фигура и интуитивном нивоу манипулацијом</p>

	разматрањемдалибиседвепосматранедводимензионефигуреомогледовестидопреклапања.
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	У оквируобластимерењауводесестандарднемернејединицезадужинуметар, дециметар и центиметар (м, насупротнестандарднимјединицамамерекојесуученициупознали у првомразреду. Стандарднејединицемеретреб практичнимактивностимакојеобухватајуцртањедужизадатедужине, мерење и процењивањедужинеобјеката и растојања у непосредној околини. Решавањемзадаткаизрачунавањадужинеразвијајусеспособностиизражавањадужине у различитиммернимјединицама претварањавећихмернихјединица у мање и обрнуто. Прирачунањутребаводитирачуна о правилномматематичкомзапису. Исто тако, неопходноје и даученицивежбајудапроцењујудужине/растојања, проверетачностпроценемерењем, анализирајузначајностнаправљенегрешке. Овдetreбаученикеупознатисатимдасепроцењивањечестокористи у свакодневнимситуацијама. У оквирумерењавременауводесемернејединицезавреме (дан, месец, година, час, минута, секунда) једноставнимсвакодневнимситуацијамакористесејединицеза мерење времена, чита и записује времесачасовника. Ученицима којима треба дадопунереченицеодговарајућимјединицамазавреме, као и једноставније проблемске задатке (без претварања јединица мере), укључујући и задатке "планирања времена". Информације се у задацима дају на различитим начинима: табеларно, графички или табеларно.

Математичкесадржајетребаповезиватисадржајима и активностима других предмета (нпр. бројевну полуправу са временском линијом или мерење времена са оријентацијом у времену из Света окона са). Одређени број часова на крају школског године треба одвојити за систематизацију и повезивање градива. На овим часовима треба давати текстуалне, проблемске задатке, задатке са геометријским приказом аритметичких задатака, текстуалне задатке у којима судати и подаци којима се субитно решавања задатка, логички задаци са одрчним реченицама. Циљоваквих часова је да се утврди и повеже градиво, да се код ученика развија способност решавања проблема и логичко-комбинаторно мишљење.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Саставни део процеса развоја математичких знања у свим фазама наставе је и праћење и процењивање степена остварености исхода, којима треба да обезбеди што поузданије сагледавање развоја и напредовања ученика. Тај процес започети иницијалном проценом нивоа на ком се ученик налази. Прикупљање информација из различитих извора (свакодневно посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови) помаже наставнику да сагледа постигнућа (развој и напредовање) ученика и степен остварености исхода. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а важно је ученике оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у учењу.

СВЕТ ОКО НАС

Циљ учења предмета *светоконас* јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

Разред - други

Годишњи фонд часова - **72 часа**

ОБЛАСТ/ТЕМА		ИСХОДИ Позавршетку разреда ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ
НАСЕЉЕ СА ОКОЛИНОМ	Други и ја	<ul style="list-style-type: none"> - идентификује групе људи које припада и своју улогу у њима; - оствари права и изврши обавезе у односу на правила понашања у групама које припада; - се понаша тако да уважава различитост других људи; 	<ul style="list-style-type: none"> - Групе људи: родбина, (ван)школска заједница, становници насеља. Права и обавезе чланова група. Односпотреба и жеља. Правила понашања појединаца и група. Породични, школски и празници насеља.
	Култура живљења	<ul style="list-style-type: none"> - прихвати последице када прекрши правила понашања у групи; - сарађује са другима у групи на заједничким активностима; - разликује потребе од жеља на једноставним примерима из сопственог живота; - препозна грб, заставу и химну Републике Србије и примерено се понаша према симболима; - одредити тип насеља на основу његових карактеристика; 	<ul style="list-style-type: none"> Симболи Републике Србије: грб, застава и химна. Типовина насеља: село, град. Здрав начин живота: хигијенатела, разноврсна исхрана, бројоброка, боравак у природи и физичка активност. Врстесаобраћаја (копнени, водни и ваздушни и одговарајућа превозна средства). Безбедно понашање у саобраћају у насељу (кретање улицом и путем без тротоара, прелажење улице и пута без пешачког прелаза). Правила понашања у превозним средствима (аутомобил и јавни превоз). Временске непогоде (олуја, град, мећава) и безбедно понашање у затвореном и на отвореном простору.

	<p>Човек ствара</p>	<ul style="list-style-type: none"> - повежеличнухигијену, боравак у природи, физичкуактивност и разноврснуисхранусаочувањемздравља; - одржаваличнухигијену - руку, зуба и чулнихоргана; - примениправилакултурног и безбедногпонашања у саобраћају и превознимсредствима у насељуусаоколином; - безбеднопоступапре и токомвременскихнепогода; 	<p>Материјали (дрво, камен, метал, стакло, гума, пластика, папир, тканина, глина/пластелин) и производи људског рада. Еластичност материјала. Својства материјалаодређују њихову употребу. Нова намена предмета направљених од различитих материјала. Занимањаљуди у граду и селу.</p>
	<p>Кретање и Оријентација у простору и времену</p>	<ul style="list-style-type: none"> - истезањем, савијањем и сабијањемодредисвојстваматеријала; - одаберематеријалекојисвојимсвојствиманајв ишеодговарајуупотребипредмета; - пронађенунаменукоришћенимпредметима; - наводипримереразличитихобликакретања у окружењу; - одабереначинкретањатела, узимајући у обзиробликтела, врступодлоге и средину у којојсетелокреће; - измерирастојањекојетелопређетокомсвогкретања; 	<p>-Различитиоблицикретањатела (хода, скаче, трчи, пада, лети, плива, котрљасе, клизи). Утицајобликтела, подлоге и срединенакретањепоравнојподлози и пређенорастојањетела. Сналажење у насељупомоћуадресе (улица, кућниброј) и карактеристичнихобјеката. Сналажење у времену у односунавременскеодреднице: минут, сат, дан, седмица, месец, година, датум, годишњадоба. Средствамерењевремена: часовник, календар, лентавремена.</p>
	<p>Разноврсност природе</p>	<ul style="list-style-type: none"> - пронађетражениобјекат у насељупомоћуадресе/карактеристичнихобјеката; - именујезанимањаљуди у свомнасељуусаоколином; - одредивремепомоћучасовника и календаракористећивременскеодреднице: сат, дан, седмицу, месец, годину; - забележи и прочитаподаткеизличногживотапомоћуленте 	<p>-Релјеф и облицирелјефа: узвишења, (брдо, планина) удубљења (долине, котлине) и равнице. Релјеф у насељу и околини. Облиципојављивањаводе: површинскеводе (текуће, стајаће) и њиховиделови (извор, ток, корито, обала). Површинскеводе у насељу и околини. Заједничкеособинеживихбића (дисање, исхрана, раст, остављањепотомства). Функције (улога) делователаживихбића.</p>

	<p>времена;</p> <ul style="list-style-type: none"> - разликује облике рељефа у свом насељу и околини; - разликује облике и делове површинских вода у свом насељу и околини; - идентификује заједничке особине живих бића на примерима из окружења; - повеже делове тела живих бића са њиховом улогом/улогама; - разврста биљке из окружења на основу изгледалиста и стабла; - разврста животиње из окружења на основу начина живота и начина исхране; - наведе примере којима показују значај биљака и животиња за човека; - штедљиво троши производе којима користи у свакодневним ситуацијама; - разврста отпадна предвиђена места; - негује и својим понашањем не угрожава биљке и животиње у окружењу; - препозна примереповезаности живих бића са условима за живот; - повеже промене у природи и активности људиса годишњим добима; - изведе једноставне огледе пратећи у путству; - повеже резултатерадасуложеним трудом. 	<p>Разноврсност биљака у окружењу (зељасте и дрвенасте; лишћарске и четинарске). Разноврсност животиња у околини (домаће и дивље; биљоједи, месоједи и сваштоједи). Значај биљака и животиња за човека. Улога човека у очувању природе (штедња производа којима се користе у свакодневном животу, разврставање отпадна предвиђена места, брига о биљкама и животињама). Сунчева светлост и топлота, вода, ваздух и земљиште - неопходни услови за живот. Промене у природи и активности људи у зависности од годишњих доба.</p>
--	--	--

Кључни појмови: природа, оријентација у простору и времену, кретање, култура живљења.

ОПШТЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ: Поседује основна знања о себи и другима, култури живљења, материјалима, кретању, оријентацији у простору и времену и разноврсности природе и примењује их у свом окружењу и околини.

СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ: поштује различитости људи, примењује правила понашања у групи, сарађује са вршњацима, повезује личну хигијену, боравак у природи, физичку активност и разноврсну исхрану са очувањем здравља, познаје значај повезаности живи и неживе природе, повезује промене у природи и активности људи са променом годишњих доба, примењује правила културног и безбедног понашања у саобраћају.

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ: Компетенција за учење, комуникација, сарадња, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, брига о здрављу, еколошка компетенција

Исходи воде развијању следећих стандарда:

- Ја и други, Породични дом, школа: 1ПД151; 1ПД152; 1ПД153; 1ПД154; 1ПД134, 1ПД135, 1ПД155; 162; 1ПД163; 1ПД251; 1ПД252; 1ПД253; 1ПД351; 1ПД352
- Оријентација у времену и простору: 1ПД141; 1ПД142; 1ПД143; 1ПД144; 1ПД145
- Разноврсност природе: 1ПД112; 1ПД113; 1ПД114; 1ПД115; 1ПД131; 1ПД161; 1ПД123; 1ПД211; 1ПД212; 1ПД213; 1ПД214; 1ПД231; 1ПД224; 1ПД262; 1ПД311; 1ПД312
- Здравље и безбедност: 1ПД155
- Човек ствара: 1ПД131

Други и ја, Култура живљења, Човек ствара

1ПД. 1.5.1. зна које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови

1ПД. 1.5.2. зна основна правила понашања у породици, школи и насељу

1ПД. 1.5.3. зна које људске делатности постоје и њихову улогу

1ПД. 1.5.4. зна који су главни извори опасности по здравље и живот људи и основне мере заштите

1ПД 1.3.4 зна основна својства материјала: тврдоћа, еластичност, густина, растворљивост, провидност, намагнетисаност

1ПД 1.3.5. зна да својства материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу

1ПД 1.5.5. зна поступке за очување и унапређивање људског здравља

1ПД 1.6.2. зна основне типове насеља и њихове карактеристике

1ПД 1.6.3. зна географски положај и основне одерднице државе Србије: територија, границе, главни град, симбол, становништво

1ПД.2.5.1. зна које су улоге различитих друштвених група и њихових чланова

1ПД.2.5.2. зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама

1ПД.2.5.3. разуме повезаност и међузависност различитих људских делатности

1 ПД.3.5.1. разуме заједничке карактеристике друштвених група и разлике међу њима

I ПД.3.5.2. разуме да се права и обавезе чланова друштвених група међусобнодопуњују

Оријентација у времену и простору

1ПД 1.4.1 уме да препозна кретање тела у различитим појавама

1ПД. 1.4.2. зна помоћу чега се људи оријентишу у простору: лева и десна страна, стране света, адреса, карактеристични објекти

1ПД 1.4.3 уме да одреди стране света помоћу сунца

1ПД. 1.4.4. знајединице за мерење времена: дан, недеља, месец, година, деценија и век

1ПД. 1.4.5. уме да прочита тражене информације са часовника и календара

Разноврсност природе

1ПД. 1.1.2. зна ко и шта чини живу и неживу природу

1ПД. 1.1.3. зна заједничке карактеристике живих бића

1ПД. 1.1.4. уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума: изгледу, начину исхране, кретања и размножавања

1ПД. 1.1.5. препознаје и именује делове тела живих бића

1ПД. 1.3.1. зна основна својства воде, ваздуха и земљишта

1ПД. 1.6.1. зна основне облике рељефа и површинских вода

1ПД. 1.2.3. разликује повољно и неповољно деловање човека по очување природе

ПД.2.1 . 1 . разуме повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима

1 ПД.2.1.2. зна основне разлике између биљака, животиња и људи

I ПД.2.1.3. примењује вишеструке критеријуме класификације живих бића

1 ПД.2.1.4. зна улогу основних делова живих бића

1 ПД.2.3.1. зна сложенија својства воде и ваздуха: агрегатно стање и кретање

1 ПД.2.2.4. зна шта је добробит животиња и поступке којима се она штити

1ПД 2.6.2зна основне облике рељефа и вода у држави Србији

ПД.3.1 . 1 . разуме повезаност живе и неживе природе на мање очигледним примерима

1 ПД.3.1.2. разуме функционалну повезаност различитих делова тела живих бића

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Препоручена дистрибуција часова по предметним областима је следећа:

Други и ја (7: 4+3)

Култура живљења (16: 10+6)

Човек ствара (12: 7+5)

Кретање и оријентација у простору (17: 11+6)

Разноврсност природе (20: 12+8)

ОБЛАСТ/ТЕМА		НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
НАСЕЉЕ СА ОКОЛИНОМ	Други и ја	У оквиру теме <i>Други и ја</i> налазе се садржаји интердисциплинарног карактера који се односе на ученика као <i>друштвено биће</i> , његова права и обавезе у окружењу и <i>друштвеним групама</i> којима припада. У односу на први разред, када су у фокусу били права и обавезе у оквиру породице, школе и вршњачких група, сада су то: родбина, (ван)школске заједнице, односно права и обавезе становника насеља. Појам (ван)школске заједнице односи се, како на припадност, улоге и односе унутар школе, тако и на припадност, улоге и односе ученика у различитим групама у којима се ученик укључује у складу са својим интересовањима и склоностима - спортским тимовима, позоришне и фолклорне групе, групе за учење страних језика, математички клубови и сл.
	Култура живљења	Наставак изучавања <i>животних потреба</i> наставља се у правцу разликовања <i>потреба и жеља</i> ученика, на ученицима блиским примерима (нпр. да ли су нове патике заиста потребне или су само последица жеље ученика за новим и актуелним моделом). Кроз разматрање таквих примера ученицима се приближава концепт рационалне и штедљиве потрошње, што је повезано и са исходом који се односи на подстицање ученика на дуготрајнију употребу предмета кроз проналажење нове намене за већ коришћене предмете.

		<p>И даље је потребно подстицати размишљање и дискусију не само о својим потребама већ и уважавање потреба и осећања других, што представља једну од суштински важних васпитних компоненти, не само овог предмета, већ и свих осталих.</p> <p>И у овом разреду налазе се исходи и садржаји који се односе на <i>здравље и безбедност</i>. И даље је акценат на развијању навика здравог живљења (хигијена тела, разноврсна и редовна исхрана, боравак у природи и физичка активност), али и на оспособљавање ученика да препознају и адекватно реагују у потенцијално опасним ситуацијама по њихово здравље и живот. Посебну пажњу у овом сегменту потребно је обратити на оспособљавање ученика за <i>безбедно учешће у саобраћају</i> (кретање пешака кроз насеље и правила понашања у превозним средствима) и адекватно понашање током <i>временских непогода</i>.</p>
	<p>Човек ствара</p>	<p>Захваљујући концепцији развоја садржаја по спирално-узлазном моделу, наставља се изучавање <i>човека</i> као друштвеног бића које <i>ради и ствара</i>, бира и користи различите материјале због њихових својства која су важна приликом израде различитих предмета. У том смислу, пожељно је бавити се анализом ученицима блиских предмета и тумачењем разлога због којих су направљени од одређеног/одређених материјала, као и разматрањем других могућих материјала од којих може да буде направљен одређени предмет, а да његова сврха остане иста. Осим базичних својстава материјала која су уведена у првом разреду, у другом разреду уводи се испитивање <i>еластичности</i> као сложенијег својства неких материјала. Садржаји о материјалима су такви да омогућавају висок ниво активности ученика - коришћење различитих чула, непосредно (механичко) деловање на материјале, бележење ученог, извођење огледа, описивање, итд.</p>
	<p>Кретање Оријентација у простору и времену</p>	<p><i>Кретање и сналажење у простору и времену</i> је тема од великог значаја и у другом разреду. Ученици већ имају развијена искуства везана за ову тему, а задатак наставника је да га систематизована, искуствена знања буду структурирана и освешћена и да омогуће ученику безбедно кретање и сналажење у непосредном окружењу. Приликом истраживања кретања као физичког феномена (облиц кретања, утицај облика тела на кретање...) пожељно је да се кретање тела поравној подлози изучава кроз практичне активности (огледе или експерименте). Утицај облика тела и подлога по којој се тело креће разматра се кроз удаљеност коју тело прелази у различитим ситуацијама, причему је пожељно укључити несамо процену растојања, већ и њено прецизно мерење уз коришћење мерних јединица задужину које се уводе у математици у другом разреду. Ученике III разреда је потребно оспособљавати да ове и друге практичне активности реализују пратећи упутства (наставника или уджбеника), бележећи уочено и да, на крају, узмању или већу помоћ наставника формулишу једноставне закључке.</p> <p>С обзиром на просторни оквир садржаја у другом разреду, истражују се <i>карактеристике насеља у</i></p>

	<p>којемученикживисастановиштабазичнетипологијенасеља (село/град), односноуочавањакарактеристикакојеодређенонасељесврставају у сеоскоилиградско (укључујући и занимањаљуди у њима). Посебанзначајимаоспособљавањеучениказа <i>сналажење у насељу</i> помоћуадресе, кућногброја и карактеристичнихобјеката, што је пожељнореализоватикрозпрактичнеактивности, како у учионицитако и ванње. Настављасе и припремазакартографскоописмењавањеученикамлађихразредаосновнешколеувођењемпојмоварељеф и облицирељефакрозпосматрањенасеља и околине и упоређивањемгеографскихобјеката и појава у окружењу (узвишења, удубљења и равнице, површинскеводе).</p> <p><i>Сналажење у времену</i> конципирано је такодасенадовезујенаосновнепојмовеусвојене у првомразреду (деловидана; сада, пре, после; прекјуче, јуче, данас, сутра, прекосутра; дани у недељи), којисесадапроширујувременскимодредницама: минут, сат, дан, седмица, месец, година, датум, годишњадоба.</p> <p>Овакавредоследувођењавременскиходредницапредстављапримерпоштовањадидактичкогправила <i>одпозна тогканепознатом и одближегдаљем</i>. Новевременскејединицеуводесетакодасемањом (већпознатом) мерномјединицомобјашњававећа (нова) мернајединица. Једанодкључнихзадатакаучитеља у овомсегменту је даоспособиученикедаправилнокористесредствазамерењевремена: часовник, календар и лентувремена. Лентавременапредстављасредствозаразумевањехронологиједогађаја и уводисекрозприказивањеразличитихвременскихпериодаизличногживотаученика (редоследдневнихилинедељнихактивности, кључнидогађајиизживотаученика - саколикогодина је научио/ладавозибицикл, пошао/ла у првиразред, научио/ладаплива и сл.). И даље је важноуказиватина <i>цикличност</i> временскиходредница и појава у природи (дан, седмица, година, годишњадоба). Каснијећесепојамцикличностијављати и у другимпојавама (животнициклусживихбића, ланацисхране, кружењеводе у природиитд.), што је у складусаосновнимпринципима и законимаприроднихнаука.</p>
--	--

	<p>Разноврсност природе</p>	<p>Област под називом <i>Разноврсност природе</i> односена на зајамно дејство живе и неживе природе. Појмови који се односе на <i>живи свет</i> надограђују се на први разред кроз уочавање и апстраховање заједничких карактеристика живих бића и повезивање деловата живих бића са њиховим улогама. Нове класификације биљака и животиња односе се на деловата биљака (стабло и лист), начинихране животиња (што представља припрему за увођење ланца исхране у трећем разреду) и начин живота животиња (домаће/дивље). Однос човека и живог света разматра се из различитих углова - значај које биљке и животиње имају за опстанак и лакши живот људи, уз препознавање и практиковање понашања које не угрожава биљке и животиње у окружењу. У складу са интересовањима ученика, могу се детаљније истражити улоге неких деловата човека, тако да се ученици неоптерећују фактографским знањем, него сагледавањем улоге тих деловата у свакодневним активностима, нези и бризи о њима. Другу димензију односа у природи представља повезаност живих бића са елементима неживе природе као основним условима за живот.</p> <p>Концепт <i>одрживог развоја</i> и активно учење ученика у заштити животне средине заједнички су и за Светоконас и за Природу и друштво. У разреду акценат треба да будена подстицање ученика да у свакодневним активностима (у школи и ван ње) примењују неке од основних принципа рационалне потрошње - рационално троше производе, односно материјале које користе у свакодневном животу; а косу у прилици, разврставају отпадна предвиђена места; брину се о биљкама и животињама.</p> <p>Допринос развоју овог концепта представља и раније објашњена разлика између потреба и жеља. Пуно разумевање концепта <i>одрживог развоја</i> могуће је тек на каснијем узрасту ученика, али је потребно да се континуирано развија, и то не само на нивоу знања, већ првенствено на нивоу усвојених вредности, ставова и навика. На тај начин се интегрисају вредности и утиче на развој ставова важних за опстанак и будућност.</p>
--	------------------------------------	--

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика само је део праћења и вредновања образовно-васпитне праксе. Резултате целокупног праћења и вредновања наставнику зима као основу за планирање наредних корака у раду са ученицима и развијање своје образовно-васпитне праксе.

Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са *Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању*. Потребно је да наставник континуирано и на примерен начин указује ученику на квалитет његовог постигнућа како што ће повратна информација бити прилагођена, довољно јасна и информативна како би имала улогу подстицаја неоповратне информације. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученик треба оспособљавати и охрабривати да процени сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика.

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ учења предмета *ликовна култура* је оспособљавање за комуникацију и изграђивање позитивног односа према култури и уметничком наслеђу свог и других народа развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад.

Разред - други

Годишњи фонд часова – **72 часа**

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ
ОБЛИЦИ	Позавршетку разреда ученик ће бити у стању да: - користим материјал и прибор безбедан и одговоран начин; - изрази, одабраним материјалом и техникама своје емоције, машту, сећања и замисли; - користи једноставне информације и одабрана ликовна дела како подстицају стваралачки рад; - изражава, светли мили тамним бојама,	Облици (светлост као услов за опажање облика; визуелне карактеристике природних и вештачких облика; дизајн предмета свакодневну употребу). Супротности (обојено и безбојно, једноставно и сложено, испупчено и удубљено, ближе и даље...) Облик и целина (истакнути део целине; везивање и спајање облика).
СПОРАЗУМЕВАЊЕ	свој доживљају уметничког дела; - идентификује истакнути део целине и визуелне супротности у свом окружењу; - преобликује, самостално или у сарадњи са другима, материјале и предмете за рециклажу;	Тумачење (невербално и визуелно изражавање; садржај визуелних информација). Слика и реч (редослед радње у стрипу; знаци; лепописање; честитке).
ЛИКОВНЕ ИГРЕ	- тумачи једноставне визуелне информације које опажа у свакодневном животу; - изражава мимиком и/или телом различита расположења, покрете и	Боја (светле и тамне боје; боја и облик; боја и звук). Замишљања (стварност и машта).

	кретања;	
ПРОСТОР	<ul style="list-style-type: none"> - упоређује свој и туђестетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела; - повезује уметничко занимање и одговарајуће производе; - пружа основне информације о одабраном музеју; - разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где знања може применити. 	Простор (обликовање простора - школа, учионица, соба; музеј). Кретање (кретање једног облика у простору; кретање више облика у простору). Сцена (маске, костими, реквизити).

Кључни појмови: простор, облик, линија, боја.

ОПШТЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Ученик развија креативан, радозан и истраживачки дух кроз упознавање и коришћење различитих уметничких медија и техника. Способан је и мотивисан да користи своје искуство, да експериментише и развија идеје кроз самосталан рад и рад у групи. Ученик развија машту и апстрактан начин размишљања који успешно примењује у различитим животним ситуацијама које захтевају креативна решења. Уочава специфичности различитих уметничких дисциплина (визуелне, драмске, музичке...) али уочава и њихове заједничке принципе и сличности. Ученик познаје и разумевредност сопствене културе и културе других народа повезујући знања из различитих области или предмета. Знања и искуства стечена кроз предмет Ликовна култура (истрајност, упорност, стрпљивост) примењује у друштвеном животу и у даљем стручном савршавању и професионалном развоју.

СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Ученик кроз предмет Ликовна култура развија стваралачке способности, индивидуалну креативност и естетску осетљивост.

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ: компетенција за комуникацију, естетичка компетенција, компетенција за рад са подацима и информацијама, компетенција за учење и компетенција за сарадњу.

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Препоручена дистрибуција часова по предметним областима је следећа:

Облици (32: 22+10)

Споразумевање (14: 10+4)

Ликовне игре (12: 4+8)

Простор (14: 8+6)

ОБЛАСТ/ТЕ МА	НАЧИН И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА (пообластима)
ОБЛИЦИ	<p>Наставник прво показује ученицима како да истражују, а затим их подстиче да то раде самостално.</p> <p>Облици</p> <p>Облици се истражују посматрањем предмета из свих углова и/или са свих страна. Наставник пита ученике почем у препознају облик, на пример, флаше. Затим, тражи да поставе флашу у одговарајући положај тако да се види самодно. Ученици разговарају о томе дали би препознали предмет да су видели самодно.</p> <p>Истраживање се током године наставља тако што ученици окрећу предмете свакодневно у употребу или облике из природе сведокне пронађу положај када предмет/облик више не може да се препозна. Исто може да се ради са текстом.</p> <p>Када се увећа фотографија текстуре, дали се препознаје облик? На пример, када се посматрају увећане шарена крилима лептира или годиштина пању?</p> <p>Наставник може да организује грутагања за познати облицима. Ученици посматрају мрљена поду, шаренатлу, испупчења и удубљења на зидовима... и у њима траже познате облике. Ако у најближем окружењу има облутака, могу да цртају и сликају на њима лица или шаре... Могу да истражују облик и боју бачене сенке.</p> <p>Наставник може да покаже ученицима фотографије неколико дизајнираних предмета истенемене. На пример, торбе уметника Теда Нотена (Тед Нотен), Мери Френсис (Mary Францес) или Катлин Дастин (Катхлеен Дастин).</p> <p>Ученици треба да уоче како је уметник дошао до такве идеје, где је пронашао подстицај за стварање...</p> <p>Ове активности подстичу ученике да размишљају о облицима, да пажљивије посматрају и да самостално проналазе мотивацију за сликовни рад.</p> <p>Симетрија се учи и искуствено. Ученици могу да савијају једноставне оригамифигуре. Почини се о еднај једноставнијих: вртешка, писмо, обележивач страница... Важно је да вежбају прецизно савијање папирана пола (подужини, ширини и дијагонали).</p> <p>Треба да испробају колико пута могу да преса вијају папир различитих димензија. Додатни захтеви који могу да се поставе (уколико наставник процени да су реално изводљиви у конкретном одељењу) је истовремено цртање левом и десном руком или сликање одразом пределе у води (као припрема, јерће у старијим разредима учити о асиметричној равнотежи).</p> <p>Супротности</p> <p>Парови очигледних визуелних супротности искуствено. Уочавање, поређење и</p>

	<p>приказивањесупротностисуактивностивезанезапринципкомпоновања, контраст, којићесеучити у старијимразредима. У другомразредусененудистручнитермин. Једанодзатакаможедабудезаједничкицртежанатрон-папирупостављеномназидилицртањенашколскојтабли. Ученициседеле у двегрупе.</p> <p>Једанученикизпрвегрупецртанекипознатиоблик. Другагрупаседоговараштабибилаочигледна супротностомоблику, а затимједанученикиздругегрупецртадоговорениобликпоредпрвог. Играсенастављасведокимаместанапапиру/табли. Радсебележифотографијом. Основна сврха овеигрејесамосталнаизградња мрежепојмовапутемасоцијација и сарадња. Међутим, акојеученицимаиигразанимљива и желедајепонове, наставниктребадаповећазахтеве (квалитетлиније и цртежа, организацијакомпозиције, повезивањемотива у причу и сл.).</p> <p>Облик и целина</p> <p>Принципкомпоновања, доминанта, учисеопажањемистакнутогдела (бића, предмета, боје, линије...) некецелине, бездефиниције и усвајања стручног термина. Наставникможедапокажеученициманекинепознатисадржај (рекламнуфотографију, фреску, илустрацију, кадарстрипа...) накратко, дауклонисадржај и проверишта суученициупамтили, шта су прво видели. Наставникпоновоприказујесадржај, тражиодученикадауочешта свенисуодмахзапазили, пита ихшта мисле дајенајважнијена слици...</p> <p>У ликовнимзадацимаученициспајајуразличите материјале и предметекомбинованим поступцимакоји укључују и везивањечвора и/илимашне. Могудаучекако дапакују поклоне, како даушијудугме, спајају сувегранчице концем у скулптурукојућекаснијеосликатитемперама...</p>
<p>СПОРАЗУМ ЕВАЊЕ</p>	<p>Тумачење</p> <p>Невербално изражавањесереализујенаинтегрисаним часовима или у корелацијиса часовима Физичког и здравственог васпитања (драматизација вежбања). Наставник прича причу коју ученик прати одговарајућим покретима, мимиком и кретањем. На пример, опонаша кретање животиња (зеца, змије, кокошке...); радње (махање, руковање, дириговање, чишћење...); кретање услед струјања ваздуха (њихање крошње...) и слично. Ова активност суважна за целокупни развој, за укључивање интровертних ученика, као припрема за сценски наступ и за касније презентовање радова и пројеката.</p> <p>Тумачење слике учисе постепено. Користесестрип и анимирани филм за одређивање редоследа радње, главних јунака, особина и изгледа јунака... Уводисе и разговор о теми, односно (једноставном) садржају ликовног дела, приче му наставник не нуди тумачења, већ дозвољава да ученици слободно исказују мишљење.</p> <p>Ученици треба да обраћају више пажње на знаке у окружењу, почево два најзначајнија знака пешаке, до ознака на градама поште, ресторана, апотеке... Могуда добију основне информације о томе како се знаци смишљају и ко их смишља.</p> <p>Слика и реч</p> <p>Предлог везан за значајучтиве и добронамерне комуникације. Ученици треба да повезују речи и реченице које изговарају и одговарајућим мимику и гест. Такође, треба да усклађују текст и слику. Накрају полугодштамогуда дизајнирају честитке. Додатна захтевису, као и у првом разреду, украшавањеслова (иницијала), које ће на цртати или насликати и намањем и навећем формату папира.</p>
<p>ЛИКОВНЕ ИГРЕ</p>	<p>У овој целини сугруписани предлози који се односе на индивидуално изражавање и истраживање изражајних могућности материјала и техника.</p>

	<p>Боја Ученици још увек уче о боји истраживањем, наставник не нуди дефиниције и објашњења шта су основне боје и како да направе изведене боје. Уколико то већ знају, наставник може да тражи да експериментом провере дали мешањем различитих боја могу да добију основне боје. То невоже додијети треба да напуне папир, једне до других (папир касније могу да употребљавају). У току године спланира више задатака везаних за изражавање еутикска или расположења светлимилитамним бојама, односно за повезивање светлих и тамних боја неким појмом (радост, одмор, туга, смиреност, брзина, бука, детињство...). Боја се повезује и сазвуком. Наставник бира композиције без текста и тражи од ученика да насликају светлимилитамним бојама своје живљења ју музичког дела. Наистина чини могуће светлимилитамним бојама да изразе доживљај књижевног, ликовног или филмског дела. Било би добро да се ликовни задаци не реализују самосликањем, већ и отискивањем (импровизованим печатима, згужваном кесом, дном пластичне флаше...).</p> <p>Замишљања Сврха задатака који се раде на основу разноресних и непотпуних информација (фотографија, део текста, музичка виолина...), а које ученици треба да допуне и изразе у ликовном раду је развој маште. Од другог разреда и надаље ученици смишљају називе својих радова, јерсе и натајначин развија креативност.</p>
<p>ПРОСТОР</p>	<p>У овој целини су предложени пројективезани за обликовање простора, којима могу да се реализују било када у току године.</p> <p>Простор О амбијенту се учита кошта се ученицима постављају питања: каква утисак неки простор оставља на њих, како се осећају у том простору, шта им привлачи пажњу, а шта им смета, шта би променили и сл. Не нуди се дефиниције и не наводи елементи којима се амбијент. О амбијенту (утиску о простору) разговара се у свакој прилици која се укаже. Ученике би требало упознати са једним одређеним музејом, несамоса изгледом зграде и локацијом, већ са ентеријером и врстом експоната, са врхом чувања експоната, са активностима, односно шта могу да очекују у музеју (тематске изложбе, едукативни програм...), нашта је потребно обратити пажњу...</p> <p>Пројективезани за обликовање простора могу да буду обликовање макета и обликовање дела простора у школи. Најједноставније макете обликују сетехником клуаж. Ученици обликују куће, зграде и друге делове насеља од разноресне амбалаже (кутије од лекова, кутије од кекса...), појединачне елементе лепена картонску подлогу и премазују белом бојом (еколошка боја за зидове). Касније могу фламастерима да доцртају детаље (прозоре, врата...), али је важно да композиције не буду шарена. Осим насеља које им је познато, могу да обликују и насеља из прошлости, насеља других култура или насеља из маште. Основна сврха овог пројекта је организација композиције у простору и сарадња.</p> <p>Кретање Ученици треба да опажају кретање бића и машина. На пример, како лети једна птица, а како јато птица; како се креће један пешак, а како група пешака... Затим, које материјале може да покрену струјање ваздуха у затвореном простору (лишће, папир, картон, камен, пластика...). Обликовање дела простора у школи може да буде израда мобилне скулптуре (и да се веже за кретање услед струјања ваздуха). Идеје за планирање пројекта могу се пронаћи на интернету ако се у претраживачу унесе:</p>

"мобилеартлессонпланс" или "хангингартинсцхоол".

Сцена

Обликовање елемената сцене, маски и костима за школску представу реализује се у пројектној настави (није нужно да представа буде реализована, важно је припремање). Ученици обликују маске, костиме и реквизите према садржају одабраног текста (бајке, песме, драмског текста...).

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

У настави Ликовне културе исходи су процесни. Формулисани су тако да до краја разредасви ученици могу да их достигну (у мањој или већој мери) уколико су радили разноврсне задатке од којих сваки циљавише исхода.

Могући елементи за процењивање напредовања и оцењивање постигнућа су:

- Односпрема раду (ученик је припремљен за час, одговорно користи материјал, прибор и алатке, одржава прибор и радни простор...);
- Односпрема себи (поставља питања, трудисе, учина грешкама, самосталан је у индивидуалној раду, истрајање...);
- Односпрема другима (поштује договорена правила понашања, спреман је да помогне и да сарађује, уважава туђерадове, начин размишљања, доживљавања, опажања...);
- Разумевање (разуме задатак, разуме појмове, разуме процес, разуме визуелне информације...);
- Повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, идеје, дела...);
- Оригиналност (оригиналан је у односу на туђерадове, оригиналан је у односу на своје претходна радова...);
- Вербално изражавање (учтиво комуницира, кратко и јасно образлаже свој рад, замисао, утисак, опажање, емоције...);
- Употребата техника (примењује одговарајући процес, контролише однос воде и боје, бира подлогу у односу на технику)...

Елементи могу и другачије да се формулишу. Бирају се према типологији ликовног задатка и циљевима задатка. На пример, кадасе учевременско одреднице ученици могу да обликују са токартонских тањира, амбалаже за топле нисир, сламчица за сок...

Неизоставни елементи за процењивање су разумевање концепта (мерења времена) и односпрема раду, а наставник може да процењује и друге елементе, уколико је ученицима поставио јасне захтеве. На пример, дане копирају једни друге (у ликовној раду).

Самопроцена радова је вербална и писана, а захтеви се уводе постепено. Наставник прво тражи од ученика да усмено опише свој рад, а касније и да напише две до три реченице о свом раду.

Уколико наставник процени да су ученици спремни, може да користи прилагођену методу 3, 2, 1. У интегрисаној настави ученик на листићу пише: 3 ствари које сам научио/научила на часу, 2 примера која илуструју то што сам научио/научила и 1

ствар која ми није јасна или питање које бих поставио/поставила. Кадасе ученик ликовно изражава, може да напише на листићу: 3 ствари о којима сам размишљао током рада; 2 ствари које ми се свиђају на мом раду и 1 ствар коју бих променио или бих радио другачије.

На листићу се уписује име и презиме и назив рада, а листић се лепи на полеђину рада или се чува у блоку.

Ученик не треба да наводи више од једне јасне и лигрене грешке, ни у случају када му ништа није јасно или сматра да је рад упропашћен.

Издајањесамоједненејасноћеилигрешкепостепенооспособљаваученикадаидентификујенајважнијипропуст и да се фокусирана његово уклањање. Листићизсамопроцену омогућавају наставнику потпунију слику о напредовању ученика.

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ учења предмета *музичка култура* је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.

Разред – други

Годишњи фонд часова – **36 часова**

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ
-------------	--	----------

<p>СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - објасни својим речима у тиске о слушаном делу, особинетона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело; - разликује различите инструменте по боји звука и изражајним могућностима; - издвоји основне музичке изражајне елементе; - препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу; - повезује карактер делова изражајним музичким елементима и инструментима; - изговара бројалице у ритму, уз покрет; - пева по слуху песме различитог садржаја и расположења; - изводи уз покрет музичке и традиционалне игре; - примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању; - свира по слуху ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма; - повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама; - повезује ритам са графичким приказом; - објашњава својим речима доживљај свог и туђе извођења; - учествује у школским приредбама и манифестацијама; 	<p>Уметничка музика у цртаним и анимираним филмовима. Однос звука и слике - радња.</p> <p>Композиције које илуструју различита осећања.</p> <p>Звук и тон (извори) - звуци из природе и окружења.</p> <p>Тон: боја (различити гласови и инструменти), трајање (кратак-дуг) (гласан-тих), висина (висок-дубок).</p> <p>Композиције које илуструју различите боје људског гласа и инструмената.</p> <p>Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар).</p> <p>Различити жанрови везани за ситуације значајне у животу ученика.</p> <p>Музичка прича.</p> <p>Композиције различитог карактера и елементи музичке изражајности (мелодијска линија, темпо, ритам, динамика).</p> <p>Музички бонтон.</p> <p>Музика и здравље.</p> <p>Носиоци звука (цедеплејер, рачунар...).</p>
<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - направи дечји ритмичке инструменте; - осмисли покрете уз музику; - осмисли ритмичку пратњу уз бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука; - осмисли одговорна музичко питања; - осмисли једноставну мелодију на краћу задату текст; - премалитерарном садржају изабери од понуђених, одговарајућу музичку садржај; - поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; - користи самостално или уз помоћ других, доступне носеце звука. 	<p>Изговор бројалице у ритму уз покрет.</p> <p>Звучне омотаче и илустрације</p> <p>Правилан начин певања - држање тела и дисање.</p> <p>Правилна дикција - изговарање брзалица и бројалица.</p> <p>Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера.</p> <p>Певање песама уз покрет - песме у игру и народне песме.</p> <p>Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова уз боју (<i>a</i>¹ бела, <i>ха</i>¹ љубичаста).</p> <p>Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима.</p> <p>Инструментална пратња по слуху уз бројалице и песме - пулс, ритам, груписање удара.</p> <p>Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима (песме у игру, дидактичке игре, музичке драматизације).</p>

		Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инструментима алтернативним изворима звука. Музички бонтон.
МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО		Израда дечјих ритмичких инструмената од различитих материјала. Креирање сопствених покрета у музику. Стварање једноставних ритмичких пратње коришћењем различитих извора звука. Музичка питања и одговори и музичка допуњавања. Стварање звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних омотача и илустрација на краћим литерарним текстовима.

Кључни појмови: звук, тон, певање, свирање, слушање, музичке игре, музички бонтон.

ОПШТЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

На основу музичког искуства у основној школи ученику жива у музици и отворен је за различите уметничке садржаје. Користи музичко знање и вештине да изрази своја осећања, размишљања, ставове и на креативан и конструктиван начин стварају своје циљеве.

Искуство и вештину у слушању и опажању приликом индивидуалног и групног музицирања примењује у комуникацији са другима.

Развија критички однос према музици. Има одговоран однос према традицији свог народа и других култура.

СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Ученик користи језик музике за изражавање својих осећања и идеја и за

комуникацију са другима. Ученик старају је везу између музике и изражавања покретом.

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ: Компетенција за учење, комуникација, сарадња, естетска компетенција

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Препоручена дистрибуција часова по предметним областима је следећа:

Укупно 36: 29+7.

ОБЛАСТ / ТЕМА	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Слушање музике	<p>Слушање музике је активан психички процес који подразумева емоционално живљање и мисаону активност. Композицију које се слушају својим трајањем и садржајем треба одговарајуће опажати и разумети. Композицију се први пут <i>увек</i> слуша у целини (демонстративно слушање), а напред постављеним задатком слушање музике - уочавање извођачког медија: инструментално или вокално (соло, групно) или оркестарско музичарење. Свако следеће слушање (три до четири пута) је фрагментарно у оквиру ког се издвајају упечатљиве целине и анализирају се његови елементи музичког дела - у случају литерарног садржаја (текстуална анализа), понављања, мелодија, темпо, ритам (аналитичко слушање). Повезујући постојеће елементе музичког дела са карактером самог дела, ученик се развија у смеру активног слушања музике, а квалитетног комуникационог између наставника и ученика долази до постепеног утицаја на развој естетске осетљивости, музичког укуса и интересовања и припремају се услови за развијање естетског процењивања. Ученичка знања из различитих области треба повезати и ставити у функцију разумевања слушаног дела.</p>
Извођење музике	<p>Бројалице</p> <p>Бројалице су драгоцен музички садржај у настави музичке културе за развијање ритмичких способности ученика. Словима бројалице изговарају се у ритму, прецизно и увек праћени одговарајућим покретом. Покрет који прати бројалицу представља извођење пулса, ритма или груписања удара. Учењем и извођењем бројалица, развијају се ритмичке способности и припрема свирање на дечјим инструментима, због чега је извођење бројалице добро уводна активност пре учења песме или свирања на дечјим ритмичким инструментима. Певане бројалице подразумевају мелодију малог бима од неколико тонова, пасу погодне за почетак наставе и као уводна активност пре певања песама, уколико садржај бројалице корелира са садржајем текста нове песме. Правилан исход учења бројалице видљив је добијањем ритмички уједначеног покрета целе групе.</p> <p>Певање</p> <p>Избор песме треба да буде примерен узрасту ученика и њиховим интересовањима (тематика, ритмичка конструкција, форма, артикулација мелодијских скокова, садржај, мелодија и ритам). Вежба правилног држања тела, дисања и говорне артикулације треба да претходно обављају познатих песама, којима се уопште садржајно</p>

и/или музички сличне оној коју ће учити.

Радна песма почиње обрадом литерарног текста (мотивациони разговор), а након тога следи звучна демонстрација. Песма се учи по деловима, а затим спаја у целину. Важно је увек обратити пажњу на правилну дикцију и инсистирати на изражајно извођењу песме.

Једноставни модели и наменске песмичије се почеве уз помоћ заборајне службене заставе звучног фонда и представа. На овом нивоу модели се уче по слуху.

Музичке игре

У настави музичке културе пожељно је што чешће повезивати покрет и певање извођењем различитих врста музичких игара. Поред музичких игара са певањем, музичких игара са певањем музичких инструмената (пратњу, инструменталних музичких игара, традиционалних музичких игара са певањем и без певања (самоу инструменталну пратњу), дидактичких музичких игара, музичку игру може да представља и било која песма чија је литерарна садржајна можда будица казан покретом. Музичка игра се обрађује као песма по слуху, након чега следи свајање покрета. Циљ извођења сваке игре је постизање уједињеног покрета целе групе. Група се формира слободним избором, тако што се води рачуна о броју ученика који чине групу (ако није другачије прецизирано, група максимално треба да има до шест ученика). Сви учесници учествују у извођењу музичке игре, међусобним смењивањем група, сведоци групе и изводе цело од дељење.

Свирање

Ова активност се реализује на дечјим и алтернативним инструментима (тело, предмети из окружења, инструмент који се деце направљају по узору на Орфове).

Тонску боју инструмената треба повезивати са музичким садржајем.

Примери ритмичке пратње могу бити:

- извођење пулса (основне ритмичке јединице),

- извођење ритма (који се поклапа са говорним ритмом броја лица и песама по секама и једноставно учипо слуху),

- груписање удара - различитим покретима и различитим изворима звука са једнак начину извода наглашена прва у такту, а лакшим покретом и слабијим извором звука друга, односно остале слабије наглашене у такту,

- онома топе јазвучних илустрација - специфична места у

	<p>текступесамамогусезвучноилустроватиадекватниминструментомилинекимдругимпредметом.</p> <p>У извођењуинструменталнихаранжманаученикеделити у двегрупе.</p>
Музичкостваралаштво	<p>Дечјемузичкостваралаштвоподстичемузичкумашту, утиченаразвојстваралачкогмишљења, продубљујеинтересовања и такодоприноси квалитетнијемостваривању позитивнихисходанаставе.</p> <p>Стваралаштво може бити заступљено кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> - импровизацију игре/покретана одређену музику - израду дечјих ритмичких инструмената од различитих материјала - музичке импровизације - музичка питања и одговоре - компоновање мелодија на задат текст - илустрацију доживљаја музике - одабир познатог музичког садржаја у односу на литерарни. <p>Сви видови музичког стваралаштва реализују се искључиво послушно, без записивања мелодија.</p>

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

На часовима музичке културе најбитније је развијање музичких способности и изграђивање вештина. Смер наставе је такав да се увек креће од звука катумачењу. Из тих разлога, не инсистира се на дефиницијавештања преко знавања, извођења и идентификовања музичких садржаја. Критеријум у оцењивању је степен ангажовања, уложени труд и лично напредовање сваког ученика у складу са његовим музичким могућностима. У оквиру свих музичких активности, потребно је обезбедити пријатну атмосферу, а код ученика потенцирати осећање сигурности и подршке.

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Циљ учења предмета *физичко и здравствено васпитање* је да ученику напређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Разред – други

Годишњи фонд часова – 108

ОБЛАСТ/ТЕМА		ИСХОДИ Позавршетку разреда ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ
ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ		<ul style="list-style-type: none"> - примени једноставне, двоставне опште припремне вежбе (вежбе обликовања); - правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; 	<ul style="list-style-type: none"> Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације.
МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ	Ходање и трчање	<ul style="list-style-type: none"> - комбинује своје моторичке вештине у игри и свакодневном животу; - одржава равнотежу у различитим кретањима; - разликује правилно од неправилног држања тела; - успостави правилно држање тела; - правилно дишетоком вежбања; - изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музику пратњу; - изведе децји и народни плес; - користи основну терминологију вежбања; - поштује правила понашања у и на просторима за вежбање; - поштује мере безбедности током вежбања; 	<ul style="list-style-type: none"> Ходање: - кратким корацима, - дугим корацима, - у различитом ритму, - ходање опружањем стајне ноге, - ходање са реквизитом, - ходање са променом правца и смера, - ходање комбиновано са различитим покретима, - ходање преко ниских препрека, - елементарне игресе са ходањем. Техника трчања: - трчање преко препрека, - трчање са променом ритма, - трчање са променом правца и смера, - брзо трчање са стартом из различитих почетних положаја, - трчање 30 м

		- прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; - одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; - поштује правила игре; - навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; - уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања; - уочава улогу деловатеља у вежбању; - уочи промене у расту код себе и других; - препозна сопствено болесно стање и невежба када је болестан; - примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања; - одржава личну хигијену; - учествује у одржавању простора у коме живи и борави; - наведе врстенамирница у исхрани; - препозна је везу вежбања и уноса воде; - повеже ходање и трчање са позитивним утицајем на здравље;	- елементарне игре са трчањем.
	Скакања и прескакања		Прескакање вијача, палица и других реквизита поређаних на тлу једноножним и суножним одскоком. Комбинације скокова, Скоку даљ и увис из места и залета. Скок са повишене површине. Припремне вежбе без прескока: игре уз коришћење различитих облика скакања и прескакања.
	Бацања и хватања		Ходање и трчање са котрљањем лопте. Бацање лоптице из места у даљину и у циљ. Бацање лоптице из кретања. Бацање лопте увис без и са okreтом за 360°. Вођење лопте једном и другом руком у месту и кретању. Додавање лопте једном и другом руком. Вођење лопте у ходању и трчању. Гађање лоптом у импровизовани кош, ниски кош и гол. Елементарне игре са вођењем, додавањем и гађањем лоптом у циљ. Штафетне игре и друге елементарне игре лоптом (вођење, хватање, додавање).
	Пузања, вишења, упори и пењања	- препознале погубне покрете у вежбању; - се придржава правила вежбања; - вреднује успех у вежбању;	Помицање надохватном вратилу са погрченим ногама у вису предњем. Помицање у вису предњем у кретању за 180°, са укрштеним хватом. Њихање уз помоћ. Проширени садржаји Уз маккорацима уз косу површину. Бочна пењање уз лесовеса на изменичним прехватањем и опирањем истовремено обема ногама.
	Вежбање на тлу		Основни садржаји Два повезана колута напред. Колута напред и скок пруженим телом. Колута назад из чучња у чучањ, низ косу површину. Колута назад.

		<p>Саставоднаученихелемената. Игреусвојенихвежби.</p> <p>Проширенисадржаји Колутнапредизупорастојећепопруженихногу. Колутпреколопте. Одељењскотакмичењесазадатомкомбинацијомвежби.</p>
	Вежберавнотеже	<p>Основнисадржаји Малаваганатлу, клупи и нискојгреди. Ходањепривлачењемнацеломстопалу и успон. Ходањеопружањемстајне и предножењемзамајненоге. Ходањеуназаднагреди. Саставизпрвогразредадопунитинаученимвежбама.</p> <p>Проширенисадржаји Наскоккоракомнагреду. Чучањ и окрет у чучњуза 90° и 180°. Саставизпрвогразредадопунитивежбамаходањемуназад и окретом у чучњуза 180°. Одељењскотакмичење.</p>
	Вежбесареквизитима	<p>Вежбеобликовања сареквизитима. Трчања, поскоци и скоковиузкоришћењереквизита. Прескакањевијаченаразличитеначине. Дизање и ношењепредмета и реквизитанаразличитеначине. Елементарнеигресареквизитима. Игресаластишом. Полигон и елементарнеигреузкоришћењереквизита</p>
	Плес и Ритимика	<p>Основнисадржаји Народноколо и дечијиплеспоизбору. Повезивањеелеменатаизпрвогразреда у композицију - састав. Основниритмичкипокретисареквизитима.</p> <p>Проширенисадржаји Прескакањевијачеуназад. Комбинованопрескакањевијаченапред-назад.</p>

			Ходање и трчањесабацањем и хватањемлопте и обруча. Вежбасавијачом
	Полигони		Кобинованиполигонод усвојенихвештина (вежби).
ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	Културавежбања и играња		Основнитермини у вежбању. Вежбамбезбедно. Чувамсвоје и туђествари. Правилаелементарнихигара. Некадизгубим, а некадапобедим. Навијампристојно.
	Здравственоваспита ње		Мојездравље и вежбање. Мишићи, зглобови и костимогателя. Телесниразвој.. Личнахигијена. Хигијенапросторазавежбање. "Шарени-разноврсниоброк" - правилнаисхрана. Значајводезаорганизам и вежбање.

Кључнипојмови:базичнакретања, вежбање, игра, здравље, васпитање.

ОПШТЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Учењемнаставногпредметафизичковаспитањеученикстичевештине и овладавазнањима и културнимвредностимателесногвежбања, примењујеих у свакодневномживоту, новим и ванреднимживотнимситуацијама; разумезначајконтинуираногразвојафизичкихспособности, разноврснихмоторичкихактивности, утицајназдравље, здрављеоколине и квалитетживота.

СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Ученик јесте каознања и у стању једакористи разноврсне програме и облике индивидуалног и колективног вежбања. Има позитиван став према физичким активностима и спорту у свакодневном животу, поштује правила и негу јездраве међу људске односе. Промовише улогу физичке активности и спорта у унапређивању здравља и превентивно деловање на настанак хроничних незаразних обољења и социопатолошких појава.

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ: Компетенција за учење, комуникација, сарадња, брига за здравље

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Препоручена дистрибуција часова по предметним областима је следећа:

Физичке способности (25: 4+21)

Моторичке вештине (72: 44+28)

Физичка и здравствена култура (11: 4+7)

Концепција Физичког и здравственог васпитања заснива се на јединству наставних, ваннаставних и ваншколских организационих облика рада, као основне претпоставке за остваривање циља кроз достизање исхода овог васпитно-образовног подручја које састоји из три предметне области:

- физичке способности,
 - моторичке вештине,
 - физичка и здравствена култура.
- У оквиру њих постоје следећи облици рада:
- спортско-рекреативне активности,
 - недељашког спорта,
 - активности у природи (крос, спортски дан, излети...),
 - школска такмичења,
 - корективно-педагошки рад.

ОБЛАСТ / ТЕМА	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
---------------	---

ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	<p>При планирању вежбања у припремној фази часа, треба узети у обзир утицај наставне теме на физичке способности ученика и применити вежбе чији делови биомеханичке структуре одговарају основном задатку главне фазе часа и службе за обучавање и вежбавање конкретне задатке. Методе вежбања које се примењују у настави су тренажни методе (континуирани, понављајући метод), прилагођене узрастним карактеристикама ученика. У раду са ученицима примењују се диференциране облике рада, дозирају вежбања у складу са њиховим могућностима и примењују одговарајућу терминологију вежби. Време извођења вежби и број понављања, задају се групама ученика или појединцима у складу са њиховим способностима, тако што се води рачуна о постизању што већег степена ефикасности и оптимизацији интензитета рада.</p> <p>За ученике који из здравствених разлога изводе посебно одабране вежбе, потребно је обезбедити посебно место за вежбање.</p>
МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ	<p>У свајању моторичких вештина, остварује се кроз примену основних и проширених програмских садржаја примењујући основне дидактичко-методичке принципе и методе радне опходне задате постављених исхода.</p> <p>У својеном моторичке вештине треба да омогуће ученицима њихову примену у свакодневним и специфичним животним ситуацијама. Ученицима који нису у стању да усвоје неке од садржаја, задају се лична или лакша вежбања од предвиђених или предвежбе. Уколико ученик не достигне предвиђени исход, оставља се могућност да истидостигне у наредном периоду.</p> <p>У саваршавању неких моторичких задатака је континуирани процес без обзира на садржај програма (техника ходања, трчања, примене научене игре итд.). У раду са напреднијим ученицима реализује се проширени садржај.</p> <p>Кроз процес реализације програмне опходне је пратити способности ученика за различите физичке активности.</p>
ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	<p>Ова наставна област реализује се кроз све организационе облике рада, наставне области и теме уз практичан рад. Достицање исхода ове наставне области, ученици стичу знања, вештине, ставове и вредности о вежбању (основним појмовима о вежби, како се неке вежбе изводе и чему конкретна вежба и вежбање служи), физичком васпитању, спорту и здрављу.</p> <p>Основне информације о вежбању и здрављу преносе непосредно пре, током и након вежбања на часу.</p> <p>Ова наставна област обухвата: формирање правилног односа према физичком вежбању и здрављу; развијање и неговање другарства; препознавање негативних облика понашања у игри и др.</p> <p>Поред наведеног у овој области потребно је радити на: неговању патриотских вредности (народне традиције и мултикултуралности); формирању правилног односа према различитостима, чувању личне и школске имовине, неговању друштвених вредности итд.</p>

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

У циљу сагледавања и анализирања ефеката наставе Физичког и здравственог васпитања, препоручује се дана наставник подједнако, континуирано прати и вреднује:

- Ниво ангажованости (активност) и однос ученика према обавезама у физичком и здравственом васпитању у којима обухвата:
 - вежбање у адекватној спортој опреми;
 - активно учествовање у часовима физичког и здравственог васпитања;
 - вежбање и играње у слободно време.

- Приказ једног комплекса усвојених општеприпремних вежби (вежби обликовања), без реквизиата.
- Постигнућа у моторичким вештинама.
- Индивидуални напредак ученика

Индивидуални напредак сваког ученика процењује се у односу на претходно проверено стање. Приликом оцењивања неопходно је узети у обзир способности ученика, степен спретности и умешности. Уколико ученик нема развијену посебну способност, приликом оцењивања узимасе у обзир његов индивидуални напредак у односу на претходно достигнућа и могућности као и ангажовање ученика у наставном процесу.

Код ученика ослобођених практичног дела наставе пратисе и вреднује:

- познавање основних правила елементарних игара, основних здравствено-хигијенских правила вежбања и здраве исхране;
- учешће у ваннаставним активностима.

Праћење, вредновање и оцењивање ученика ослобођених практичног дела наставе, врши се на основу посебног ангажовања у настави.

Праћење вредновање и оцењивање ученика са инвалидитетом врши се на основу њиховог индивидуалног напретка.

Наставни предмет: **ДИГИТАЛНИ СВЕТ** (1 час недељно, 36 часова годишње)

Назив предмета **ДИГИТАЛНИ СВЕТ**

Циљ Циљ наставе и учења предмета Дигитални свет јесте развијање дигиталне компетенције ученика неопходне за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развијање основа алгоритамског начина размишљања.

Разред други

Годишњи фонд часова 36 часова

Редни број теме	НАСТАВНА ОБЛАСТ/ТЕМА	ТИП ЧАСА		Укупно
		Обрада	Остали облици (утврђивање, вежбање, систематизација, провера)	

1.	ДИГИТАЛНО ДРУШТВО	9	11	20
2.	БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА	3	3	6
3.	АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА	3	7	10
УКУПНО		15	21	36

Наставна тема: ДИГИТАЛНО ДРУШТВО	
Садржаји	Учење путем школске платформе за онлајн учење. Учење уз помоћ дигиталних уџбеника. Креативно графичко изражавање коришћењем дигиталног уређаја. Умрежавање дигиталних уређаја и прилике за размену материјала, комуникацију и заједнички рад који из умрежавања произилазе.
Исходи	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> – упореди начин на који учи у школи са онлајн учењем путем школске платформе; – користи школску платформу за онлајн учење (уз помоћ наставника и/или родитеља/законског заступника); – самостално користи дигиталне уџбенике за учење; – креира, чува и поново уређује дигиталну слику (самостално и/или уз помоћ наставника) користећи одговарајућу апликацију; – својим речима објасни појам покретне слике; – креира елементе покретне слике; – креира једноставан графички дигитални материјал намењен познатој публици; – својим речима објасни због чега дигиталне уређаје повезујемо на мреже, укључујући интернет;
Наставна тема: БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА	
Садржаји	Добици и ризици који произилазе из комуникације путем дигиталних уређаја. Понашање на интернету – интернет бонтон. Остављање личних података при коришћењу дигиталних уређаја. Примерена реакција у случају контакта са непримереним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин. Организација времена и услова за рад при онлајн учењу. Коришћење дигиталних уређаја и заштита животне средине.
Исходи	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> – наведе могућности за размену материјала, комуникацију и заједнички рад (учење) које су настале захваљујући умрежавању дигиталних уређаја; – објасни добитке и ризике који произилазе из комуникације путем дигиталних уређаја; – разликује неприхватљиво од прихватљивог понашања при комуникацији на интернету; – реагује на одговарајући начин ако дође у додир са непримереним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин; – наведе неке од начина на које корисници дигиталних уређаја остављају личне податке у дигиталном окружењу; – организује сопствено учење у онлајн окружењу на начин који не угрожава здравље и личну безбедност, као и сигурност дигиталног уређаја; – предложи начине одлагања електронског отпада који не угрожавају животну средину;
Наставна тема: АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА	
Садржаји	Разлагање проблема на мање целине. Осмишљавање алгоритама линијске и цикличне структуре који води до решења једноставног проблема. Креирање рачунарског програма

	<p>у визуелном програмском језику. Анализа постојећег програма креираног у визуелном програмском језику и тумачење функције блокова од којих је сачињен.</p> <p>Управљање понашањем физичког дигиталног уређаја креирањем програма у визуелном програмском језику. Уочавање и исправљање грешака у програму.</p>
Исходи	<p>По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – својим речима објасни појам алгоритам; – анализира једноставан познати поступак који садржи понављања одређених радњи и представи га алгоритамски; – креира одговарајући рачунарски програм у визуелном програмском језику; – анализира једноставан програм креиран у визуелном програмском језику и објасни шта и на који начин тај програм ради; – уочи и исправи грешку у једноставном програму, провери ваљаност новог решења и по потреби га додатно поправи (самостално или сараднички); – креира програм у визуелном програмском језику којим управља понашањем расположивог физичког дигиталног уређаја.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	
Активности наставника	доприноси стварању демократске атмосфере, организује активности, подстиче размену мишљења и аргументованих идеја, подстиче ученике на разумевање односа у групи, помаже ученицима у проналажењу правих решења, подстиче сарадњу, припрема, организује, читања, објашњава, демонстрира, разговора, слуша, посматра, прати, помаже, показује, подстиче, предвиђа, проверава, анализира, закључује, вреднује, саопштава, иницира разговор, износи чињенице, води, процењује, одлучује, упознаје јаке и слабе стране ученика, прилагођава задатке могућностима ученика, успоставља сарадњу са родитељима и локалном заједницом, упућује на коришћење информационих технологија
Активности ученика	користи дигитални уређај, покреће интернет прегледач, користи интернет, правилно седи док користи рачунар, самостално користи дигиталне уџбенике, креира, чува и поново уређује дигиталну слику, креира елементе покретне слике, креира једноставан графички дигитални материјал, проналази, активно слуша, поставља питања, преузима одговорност, посматра, истражује, сарађује, упоређује, договара се, планира, проналази решења, лува личну безбедност и безбедност уређаја
Начин провере остварености исхода	<p>У настави оријентисаној на процес учења и достизање исхода учења вреднују се процес и продукти учења.</p> <p>У овом предмету продукти ученичких активности имају посебан значај. Процена постигнућа заснована само на резултатима практичних задатака које ученици раде није довољан показатељ онога што они знају и умеју, као и за идентификовање доприноса сваког појединца сарадничком раду. Ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика.</p> <p>Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, самопроцена, вршњачка процена, отворена питања, рубрика за идентификацију онога што већ знају, шта желе да науче и, накнадно, онога што су научили,).</p> <p>Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.</p>

	<p>Посматрање и вођење белешки</p> <p>Праћење постигнућа на основу усменог излагања: разговор, дискусија, расправа</p> <p>Праћење постигнућа на основу практичних задатака (продуката рада)</p> <p>Портфолио ученичких радова</p> <p>Праћење учења ученика у кооперативним облицима рада (учешће и ангажовање у групном облику рада и раду у паровима)</p>
Методе и облици рада	<p>На путу остваривања циља и исхода кључна је улога наставника који добија значајан простор за слободу избора и повезивање садржаја; метода, поступака и техника наставе и учења и активности ученика.</p> <p>Савремени приступ у настави односи се на коришћење ИКТ у активностима што обезбеђује ефикасније учење и развијање знања, али и развијање понашања правилног и безбедног коришћења рачунара и интернета.</p> <p>Сви поступци су у функцији остваривања исхода који су дефинисани као функционално знање ученика тако да показују шта ће ученик бити у стању да учини, предузме, изведе, обави захваљујући знањима, ставовима и вештинама које је градио и развијао током једне године учења конкретног наставног предмета, у овом случају Дигиталног света.</p> <p>На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом.</p> <p>Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.</p> <p>Наставне методе: Искуствене методе наставе; практичан рад – (истраживање и откривање), метода усменог излагања, илустративно-демонстративна, метода разговора, метода рада на тексту и са визуелним материјалима, учење помоћу примера, учење примењивањем, коришћења информационих технологија, комбиновање конвергентног (логичког) и дивергентног (стваралачког) мишљења, проблемска и истраживачка настава</p> <p>Облици рада: фронтални, групни, у пару, индивидуални приступ</p>

Редни бр.наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА /ОБЛАСТ	Међупредметне компетенције
1.	ДИГИТАЛНО ДРУШТВО	<ul style="list-style-type: none"> -Компетенција за учење, -Дигитална компетенција, -Естетска компетенција, -Рад са подацима и информацијама, -Сарадња

		-Комуникација
2.	БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА	--Компетенција за учење, -Дигитална компетенција, -Рад са подацима и информацијама, -Сарадња -Комуникација
3.	АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА	--Компетенција за учење, -Дигитална компетенција, -Рад са подацима и информацијама, -Сарадња -Комуникација

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ

Српски језик: Читање текстова са интернета. Образовне игре.

Математика: Различити садржаји са интернета везани за бројеве, сабирање, одузимање, тестове знања.

Ликовна култура: Вајање популарног лика цртаћа повезати са видео записом вајања истог лика.

Прављење различитих постера и панона.

Верска настава: Различити цртани филмови који илуструју дешавања из Библије.

Б.ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ

Назив предмета: Верска настава

Циљ:

Циљ предмета Верске наставе у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православни поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност цркве) и есхатолошки (будући) живот (димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринираној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се излагање хришћанског виђења живота и постојања света обавља у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне Цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све ово спроводи се како на информативно-сазнајном тако и на доживљајном и на делатном плану, уз настојање да се доктриниране поставке спроведу у свим сегментима живота (однос са Богом, са светом, са другим људима и са собом).

Разред: Други

Настава у другом разреду основне школе треба да буде припрема ученика да прихвате да је постојање израз заједнице, односно да је личност заједница са другом личношћу. Зато у настави треба користити она дејча искуства која на то указују. То се може остварити кроз приче, цртеже које ће деца сама цртати и на којима ће увек бити представљена бића у односу, тј. целина онога што се црта (нпр. родитељи, браћа, сестре, кућа, двориште све заједно; море и лађе на мору са птицама и сунцем итд. преко дружења и организовања таквих врста игара које ће указивати на заједницу са другим као основу постојања). Да би при том била избегнута опасност од схватања да свака врста заједнице може бити основ истинског постојања, треба увек имати на уму и истицати литургијско искуство заједнице и литургијску структуру која је утемељена на слободи, а не на природним нагонима. Појмове као што су: Бог, личност, слобода, љубав, треба такође, увек тумачити на основу искуства заједништва са другим човеком, односно литургијског искуства заједништва. Кад говоримо о Богу, све треба тумачити у оквиру Литургије, њене структуре и радњи које се тамо одвијају. На тај начин ће се избећи апстрактност која је страна деци овог узраста и постићи то да се Бог сусреће и види кроз живе и конкретне чланове Литургије у једном догађају, што је суштина хришћанског учења о оваплоћењу Бога Сина, о томе да је личност заједница са Богом као са другом личношћу и да је слобода љубав према другој личности.

Назив предмета:

ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

Годишњи фонд часова:

36

Разред:

Други

ТЕМА (наставне јединице)	ЦИЉ	ИСХОДИ Позавршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИНОСТВА И ВАИВА ЊА ПРОГРАМА
------------------------------------	------------	--	---	---

<p>I – УВОД</p> <p>1. Мисмо Црква – уводни час</p>	<ul style="list-style-type: none"> • упознавање ученика са садржајима и начином рада • мотивисање ученика за похађање часова верске наставе 	<p><u>Когнитивни аспект:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 2. разреда основне школе; • моћи да уочи како је његово предзнање изградива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања. 	<ul style="list-style-type: none"> • Упознавање са садржајем програма и начином рада 	<p>Катихизација као литургијска делатност - заједничко једло катихете (вероучитеља) и његових ученика.</p> <p>Катихета (вероучитељ) битре балостално да и манау муда катихеза не постоји рад и гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учење у богослужбеном животу Цркве.</p>	
		<p><u>Афективни аспект:</u></p>			
		<ul style="list-style-type: none"> • желети да активно учествује у часоцима верске наставе 		<p>е и спроведу у живот кроз слободно учење у богослужбеном животу Цркве.</p>	
<p>II – МОЈЕ МЕСТО У ЦРКВИ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • омогућити ученицима разумевање Крштења као оуласка у Божју породицу • омогућити ученицима да разликују појмове: Црква, храм, Литургија 	<p><u>Когнитивни аспект:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • знати да се Крштењем постаје члан Цркве • знати да је Црква заједница попутно другачија од свих • знати да је Црква заједница са Богом • разликовати значења појмова Црква (заједница) и храм (место на којем се сабирамо) 	<ul style="list-style-type: none"> • Икона Христовог Крштења • Библијска прича о Ноју – Нојева барка – брод спасења • Народна приповетка „Седм прута“ • Слике различитих 	<p>е у богослужбеном животу Цркве.</p> <p>На почетку сваке наставе теме ученике битре балостално да и манау муда катихеза не постоји рад и гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учење у богослужбеном животу Цркве.</p>	
<p>2. Крштењем постаје мочланови Цркве</p> <p>3. Црква – заједница</p>					<p>На почетку сваке наставе теме ученике битре балостално да и манау муда катихеза не постоји рад и гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учење у богослужбеном животу Цркве.</p>
<p>4. Храм – место</p>					<p>е у богослужбеном животу Цркве.</p> <p>На почетку сваке наставе теме ученике битре балостално да и манау муда катихеза не постоји рад и гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учење у богослужбеном животу Цркве.</p>
				<p>Врстенаставе</p> <p>Настава се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none"> • теоријска настава 	

				(35часова)
--	--	--	--	-------------------

<p>окупљања заједнице</p> <p>5. Литургија – догађај Цркве</p> <p>6. Заједница радости</p>	<ul style="list-style-type: none"> указати ученицима да је учешће у Литургији засновано на слободи 	<ul style="list-style-type: none"> на елементарном нивоу моћи да опише зашто се подижу храмови моћи да уочи да је Литургија догађај Цркве <ul style="list-style-type: none"> знати да у Литургији учесује само онај ко је крштен и ко то жели <p><u>Афективни аспект:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> желети да посетих храм и боље упозна основна обележја православних храмова 	<p>православних храмова (спољашњи и унутрашњи изглед)</p> <ul style="list-style-type: none"> Новозаветно све дочанство о Свадби царевог сина (препричано и прилагођено) 	<ul style="list-style-type: none"> практична настава (1 час) <u>Местореализацијенаставе</u> Теоријска настава реализује у учионици; Практична настава реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању; <u>Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе</u>
<p>III – ЛИТУРГИЈСКЕ СЛУЖБЕ</p> <p>7. Народ Божји, различите службе</p> <p>8. Литургијске службе: Епископ, свештеник и ђакон</p> <p>9. Многеслужбе, једна Црква</p>	<ul style="list-style-type: none"> ученицима пружити основно знање о литургијским службама омогућити ученицима да уоче да Црква не може да постоји без свих служби 	<p><u>Когнитивни аспект:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> препознати и именовати основне службе које постоје на Литургији знати да свако у Цркви има своју службу уочити међусобну повезаност служби у Цркви уочити од колико је значајан ек у заједници окупљања свих њених чланова уочити да је и он сам важан посебан у животу Цркве моћи да објасни службу Епископа у Цркви моћи да увиди различност службе Епископа са првосвештеником Христом уочити да Епископ предводи о литургију Цркве моћи да објасни ко су монаси и шта су монастири <p><u>Афективни аспект:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ученик ће бити подстакнут дара 	<ul style="list-style-type: none"> Садржај који се односно наразне службе буди у свету Прича „Отац управља бродом“ Садржај који се односно на службе у цркви (примери свештитаља и њихових служби (епископи: Св. Сава, Св. Никола...; Св. Јустин; Св. Серафим Саровски; Св. архиђакон Стефан, Св. ђакон Авакум; народ: Св. Петка, Св. Димитрије, Св. Ђорђе) Разне илустрације епископа, 	<ul style="list-style-type: none"> Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобно упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид то какавим предзнањима и ставовима из подручја Православне огкати хизиса, групарасполаже. Реализација програматребало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, које својом динамиком подстиче ученика на истраживачки и проблемски приступ садржајима. У току реализације стављати на глас квишена доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно.

		змишља о својој служби у Цркви	свештеника, ђакона	<ul style="list-style-type: none"> Квалитет наставе постиже се кад се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу
--	--	--------------------------------	--------------------	--

<p>10. Епископ – слика Христована Литургији</p> <p>11. Косумонаси?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • омогућити ученицима да уочедасвако у Цркви има своју службу • настанак монаштва и развој монашких заједница 	<ul style="list-style-type: none"> • знати да је Богородица много волела Бога и желела да му служи и да много воли нас • знати ко је подигао манастир Хиландар 	<ul style="list-style-type: none"> • Слика са Литургије • Слика монаха, монахиња; • Прича: „Велики монаси најличнији анђелима“ • Манастири – извори љубави и светлости • Слика манастира 	<p>употреба разноврсних метода, облика рада и наставних средстава.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Имаући у виду захтев наставног програма и могућност транспорта наставног садржаја у педагошко дидактичко решења, наставник би требало да води рачун а и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика.
<p>IV – ЖИВОТ У ЦРКВИ – ЛЕПОТА ПРАЗНИКА</p> <p>12. Пресвета Богородица – мајка Христова</p> <p>13. Божић – Христос сероди!</p> <p>14. Богојављење – Христос је Син Божи</p> <p>15. Свети Сава и Свети Симеон</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ученицима пружити основно знање о великим празницима Цркве • указати ученицима да се различити прослављају литургијски – на заједничкој молитви • ученицима пружити основно знање о важности личности Пресвете Богородице 	<p><u>Когнитивни аспект:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • уочити разлог нашег великог поштовања према Богородици • уочити да Богородицу сматрамо светијом од свих светих • знати молитву <i>Богородице Дјево</i> • усвојити текст имелодије песме „Витлејем слави граде“ • знати да се приликом Крштења Христовог, Боготкрива као Света Тројица • знати да је Свети Сава наш први Архиепископ <p><u>Афективни аспект:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • пожелети да радо учествује у прослављању празника • пожелети да стваралачки (кроз песму, молитву, цртеж), искаже своју љубав и поштовање према Богородици 	<ul style="list-style-type: none"> • Пресвета Богородица – Ваведење и Благовести • Богородичини празници • Молитва „Богородице Дјево“ • Рођење Христово Прича „Мали Данило сведок Христовог рођења“ • Божићна песма: „Витлејем слави граде“ • Крштење Христово • Казивање о Светом Сави и Светом Симеону 	<ul style="list-style-type: none"> • У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. • Настава је успешно реализована ако о ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.

			ПесмеСв. ВладикеНиколаја: Брижнисин (о Св. Сави и	<u>Евалуацијанаставе</u> Евалуацијунаставе (процењивањеуспешностиреализацијенаставе и оствареностизадатака и исходанаставе) наставникђостваритина
--	--	--	--	---

			•знати ко је подигао манастир Хиландар	дваначина: <ul style="list-style-type: none"> • процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; • провером знања које ученици усвајају на часу и испитавањем ставова Оцењивање Непосредно описно оцењивање ученика може свршити кроз: <ul style="list-style-type: none"> • усмено испитивање; • писмено испитивање; • посматрање понашања ученика;
V – ТРПЕЗА ГОСПОДЊА 16. Литургијанаш дар Богу 17. Литургијски предмети 18. Причешће - храна за живот вечни 19. Слава у мојој породици	<ul style="list-style-type: none"> • пружити ученици мане опходно знање да у Литургији свет приносимо Богу • омогућити ученицима оновно знање о роз Причешћу остварује наша заједница са Богом • ученицима пружити оновно знање о предметима који се користена Литургији • упознати ученике са оновним елементима славе и њеном везом са Литургијом 	<u>Когнитивни аспект:</u> • моћи да види и каже зашто приносимо дарове природи Богу <ul style="list-style-type: none"> • уочити да су дарови које приносимо Богу, свет умалом • моћи на елементарном нивоу да препозна и именује литургијске предмете • уочити да је заједничка трпеза израз љубави • знати да је Литургија заједничка трпеза о којој се окупљају чланови Цркве • моћи да уочи разлику између Светог Причешћа и друге хране <ul style="list-style-type: none"> • уочити сличности елемената Литургије и славе <u>Афективни аспект:</u> • код ученика ћесера развити жеља да учествује у Литургији	<ul style="list-style-type: none"> • Прича о Литургијским даровима: вину и хлебу • Слика литургијских предмета: Путир, кашичица, дискос, звездица, кадионица... • Слика славе 	
VI – СВЕТА ЛИТУРГИЈА – ПРОСЛАВА ВАСКРСЕЊА 20. Христос јесанама у Литургији	<ul style="list-style-type: none"> • пружити ученицима оновно знање о Литургији као догађају остварења наше заједнице са Богом 	<u>Когнитивни аспект:</u> • препознати значај празновања Васкрса <ul style="list-style-type: none"> • проширити своја знања о Христовом Васкрсењу • уочити да је Христово Васкрсење изузетан догађај у којој је укључена читава природа 	<ul style="list-style-type: none"> • Причешће, храна љубави – прича из књиге «Мали анђео», Невена Витошевић • „Корица хлеба“ (Изж 	

<p>Причешће у мом животу Празнујемо Васкрсење</p>		<ul style="list-style-type: none"> • знати да је Христос увек са нама 	<p>итија Св. Онуфрија) • „Божијестарање“ (о томе како је у сиромашном манастиру живео) Теодосија по нестало</p>	
--	--	--	---	--

<p>Христово 23. Христово Васкрсење – наше васкрсење</p>	<ul style="list-style-type: none"> • побољшати знање о догађајима везанима за Васкрсење Христово 	<p>Афективни аспект:</p> <ul style="list-style-type: none"> • исказати свој доживљај Христовог Васкрсења кроз самостални креативни израз 	<p>хлеба и вина, а ава се уздао у Божју помоћ. И Бог се постарао да монаси добију све што је потребно за причешће)</p>	<p>Оквирни број часова по темама Увод – 1 Моје место у Цркви – 6 Литургијске службе – 6 Живот у Цркви – лепота празника-6 Трпеза Господња – 5 Света Литургија – прослава Васкрсења – 5 Икона – прозор у вечност - 5 Евалуација – 1+1</p>
<p>VII ИКОНА - ПРОЗОР У ВЕЧНОСТ</p> <p>Православни храм</p> <p>Икона - прозор у Царство Божје</p> <p>Буди и ти иконописац</p> <p>Царство Божје у светима</p>	<ul style="list-style-type: none"> • омогућити ученицима да упознају који су основни делови храма • приближити ученицима појам Царства Божјег • указати на иконе као на посебну пројаву Царства Небеског • приближити ученицима појам светих 	<p><u>Когнитивни аспект:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • знати дана број основних делова храма • уочити да је унутрашњост храма у ређена за службу Литургије • знати да објасни ко су светитељи • испричати ко су и шта су свечинили светитељи које славимо • уочити да постоје светитељи и у данашње време • сазнати о неким светитељима новијег доба <p><u>Афективни аспект:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • бити подстакнут на поштовање и правилан однос према храму и иконама • бити подстакнут да воли природу и друге људе • бити подстакнут да у свим људима види пријатеље Божје 	<ul style="list-style-type: none"> • основни делови храма • иконе Господа, Богородице, празника, светитеља • прилагођена и препричана житија светих 	

КОРЕЛАЦИЈА С ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА:

1. Српски језик и књижевност
2. Свет око нас
3. Ликовна култура
4. Музичка култура
5. Грађанско васпитање

Предметне компетенције:

Ученик је на крају другог разреда усвојио основне истине о вери. Стекао је однос према Богу као другој и другачијој личности у односу на нас, као и отвореност и однос према другом човеку као икони Божијој, личности, такође, другачијој у односу на нас. Разумео је да се између ове две релације остварује узајамно зависна веза (свест о заједници). Изградио је уверење да су свет и све што је у њему створени за вечност, да су сви створени да буду причасници вечног живота. Из те перспективе код ученика се развија способност разумевања, преиспитивања и вредновања сопственог односа према другом човеку као непоновљивом бићу и према творевини Божијој.

Међупредметна компетенција:

Компетенција за учење, комуникација, одговорно учешће у демократском друштву, одговоран однос према околина, решавање проблема.

Специфичне предметне компетенције:

Ученик развија способност за постављање питања о целини и коначном смислу постојања човека и света, о људској слободи, о животу у заједници, о феномену смрти, о односу са природом која нас окружује, као и о сопственој одговорности за друге, за свет као творевину Божју и за себе. Развија тежњу ка одговорном обликовању заједничког живота са другим људима из сопственог народа и сопствене Цркве или верске заједнице, као и са људима, народима, верским заједницама и културама другачијим од сопствене, ка изналажењу равнотеже између заједнице и властите личности и ка остваривању сусрета са светом, са природом и пре и после свега са Богом.

Ученик ће изградити способност за дубље разумевање и вредновање културе и цивилизације у којој живи, историје човечанства и људског стваралаштва у науци и другим областима; свест и уверење да свет и живот имају вечни смисао, као и способност за разумевање и преиспитивање сопственог односа према Богу, људима и природи.

Тakoђе, развија отвореност и однос према Богу, другачијем и савршеном у односу на нас, као и отвореност и однос према другим личностима, према људима као ближњима, а тиме се буди и развија свест о заједници са Богом и са људима и посредно се сузбија екстремни индивидуализам и егоцентризам;

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ учења програма *грађанско васпитање* је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

Разред – **други**

Годишњи фонд часова – **36 часова**

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ Позавршеном разреду ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ
<p>ЉУДСКА ПРАВА Ја и други у различитим групама</p>	<p>разликује понашања појединаца која доприносе или ометају функционисање и напредовање групе; - успоставља, гради и чува успешне односе са члановима групе које јој припада; - искаже своја осећања и потребен начин којим угрожава друге; - препозна и уважаје осећања и потребе других; - наведе и својим речима објасни основна права детета садржана у Конвенцији о децијим правима; - прихвата и образложена примерима из живота детета које дете има право без обзира на различитост; - препозна ситуације кршења својих и</p>	<p>Групни идентитет Космоми - сличности и разлике? Групе које имамо (породица, одељење, школа, спортски клуб, музичка школа...) Од чега зависи функционисање и напредак групе: комуникација, сарадња, узајамно подржавање, блискост. Понашања појединаца која ојачавају или ометају односе у групи.</p> <p>Осећања Изражавање сопствених осећања. Осећања других, како их препознајемо и уважавамо. Веза осећања са мислима и понашањима.</p> <p>Потребе и права Моје потребе и потребе других. Осећања, потребе, вредности и начин њиховог стваривања. Веза са правима.</p> <p>Права детета Конвенција о децијим правима. Различитост, али су нам права иста.</p>

	<p>туђих права и показује спремност да тражи помоћ;</p> <ul style="list-style-type: none"> - седоговара и одлучује у доношењу правила групе и да се понаша у складу са њима; 	<p>Људска права важе свуда и засваког.</p> <p>Кршење и заштита права</p> <p>Нисам посматрач, реагујем на ситуације кршења права деце у одељењу и школи.</p> <p>Знам како и коме да се обратим за помоћ.</p>
<p>ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО</p> <p>Школа као заједница</p>	<ul style="list-style-type: none"> - наводи примере међусобне повезаности и права и одговорности; - разликује ненасилну од насилне комуникације међу члановима групе на пример има из свакодневног живота, из књижевних дела које чита и филмова које гледа; - саслуша и залагање саговорника без упадица и са уважавањем; - даје и прихвата предлоге водећи рачуна о интересима свих страна у сукобу; - представи шта садржи и чему служи Правилник о безбедности ученика његове школе; 	<p>Школа као заједница</p> <p>Вредности школе као заједнице - равноправност, одговорност, солидарност, брига за друге, толерантност, праведност, поштење.</p> <p>Правила у школи и њихова функција.</p> <p>Одговорности ученика и одраслих за функционисање школе као заједнице.</p> <p>Односи у заједници</p> <p>Какорадим сам, а како у групи?</p> <p>Шта у школи радимо заједно?</p> <p>У чему смо добри? У чему бисмо могли бити бољи?</p> <p>Како комуницирамо у групи? Насилна и ненасилна комуникација.</p> <p>Сукоби</p> <p>Узроци сукоба и шта са њима. Сукоби з угла оног другог. Посредовање у сукобу.</p> <p>Конструктивно решавање сукоба.</p>
<p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ</p> <p>Школа као безбедно место</p>	<ul style="list-style-type: none"> - сепонаша у складу са Правилником о безбедности ученика; - наводи примере одговорности одраслих и ученика за безбедност у школи; - препознаје предности, ризике и опасности себе и друге и одговорно поступа при коришћењу мобилног телефона и интернета; - сарађује и преузима различите улоге на основу договора у групи; 	<p>Безбедност ученика у школи</p> <p>Ученици имају право на заштиту и безбедност. Правилник школе о безбедности ученика.</p> <p>Безбедност ученика у школи и школском дворишту, на путу између куће и школе, ван школе - на излету и на настави у природи.</p> <p>Безбедност ученика је одговорност свих - запослених у школи, ученика, родитеља, институција ван школе.</p> <p>Безбедно и небезбедно понашање на интернету.</p> <p>Одговорна употреба мобилног телефона.</p>

	<p>- износимишљење, образлажеидеје, дајепредлогекојимогуунапредитибезбедностученика у школи;</p>	
<p>ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Школакаобезбедноместозасве</p>	<p>- учествује у израдипланаједноставнеакције; - садругимученицимаизводи и документујеједноставнуакцију; - доприносипромоцијаакције; - наједноставанначинвреднујеизведену акцију.</p>	<p>Какоучинитишколубезбеднимместомзасве - планирање и извођењеједноставнеакције. Кораци у планирању и извођењуакције. Избортеме/проблема/активностикојомћемосебавити. Одређивањециља и израдапланаакције - поделаулога, договор о роковима, начинуреализације. Извођење и документовањеакције - видео-снимцифотографије, текстови и сл. Промоцијаакцијенанивоушколе - приказивањедругимоделењима, родитељима и сл., прављењепостераилипаноа, објављивањеприлога у школскомлисту. Вредновањеакције - чимесмозадовољни, шта је моглобитибоље.</p>
<p>ЉУДСКА ПРАВА Ја и други у различитимгрупама</p>		<p>Групниидентитет Космоми - сличности и разлике? Групекојимаприпадамо (породица, одељење, школа, спортскиклуб, музичкашкола...).</p> <p>Одчегазависифункционисање и напредакгрупе: комуникација, сарадња, узајамноподржавање, блискост. Понашањапојединацакојаојачавајуилиометајуодносе у групи.</p> <p>Осећања Изражавањесопственихосећања. Осећањадругих, какоихпрепознајемо и уважавамо. Везаосећањасамислима и понашањима.</p> <p>Потребе и права Мојепотребе и потребедругих. Осећања, потребе, вредности и начинњиховогстваривања. Везасправима.</p> <p>Правадетета Конвенција о дечјимправима. Различитисмо, алисунамправаиста. Људскаправаважесвуда и засваког.</p> <p>Кршење и заштитаправа Нисампосматрач, реагујемна ситуацијекршењаправадеце у одељењу и школи.</p>

Знам како и комедасеобратимзапомоћ.

Кључни појмови: група, школа као заједница, безбедност у школи.

ОПШТЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ: Сазнање о себи и другима

СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ: Знасвоје особености и различитости у односу на друге. Разуме и прихвата међусобне разлике. Разуме појам пријатељства. Уме да препозна и разуме сопствена осећања и потребе. Сарађује са вршњацима; договара се у групи. Учествује у доношењу одлука у групи, разреду. Преузима одговорност за своје поступке.

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ: Компетенција за учење, комуникација, сарадња, вештина за живот у демократском друштву

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

ОБЛАСТ/ТЕМА	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
ЉУДСКА ПРАВА Ја и други у одељењу	У оквиру теме <i>Ја и други</i> налазе се садржаји интердисциплинарног карактера који се односе на ученика као од друштвено биће, његова права и обавезе у окружењу и друштвеним групама којима припада (породица, школа, вршњаци). Када се говори о <i>основним животним потребама</i> , ту се првенствено мисли на физиолошке потребе заједничке за све људе, као и на одређена правила понашања која омогућавају задовољавање тих потреба. Размишљање и дискусија не само о својим потребама већ и уважавање потреба и осећања других, такође, представља једну од суштински важних васпитних компоненти предмета.
ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Одељење/група као заједница	Неопходно је, на адекватним и ученицима блиским примерима, указивати на дуализам права и обавеза ученика.
	Слободни, односно друштвени разговор, основа је свакодневне комуникације и зато је потребно ученике усмеравати како да учтиво започну разговор, размењују информације и користе основне форме учтивости. У току разговора могу се издвајати ситуациони говорни предлози који се користе у свакодневним комуникативним ситуацијама. Ученици се охрабрују да

<p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Комуникација</p>	<p>обликују усмену поруку у којој ће изнети информације на примерима из свакодневног школског живота. У току сваког разговора ученици се подстичу да говоре, односно да износе информације, своја мишљења, именују осећања, уз одабир одговарајућих речи.</p> <p>Конструктивна комуникација и демократске процедуре нису само циљ већ и начин да се остваре жељени исходи. Наставник треба да обезбеди да се на часу сваки ученик осећа уважено, прихваћено и добродошло у својој различитости уз обавезу поштовања и уважавања других и другачијих погледа и мишљења.</p>
<p>ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Акција одељења/групе</p>	<p>Ученике треба кроз активности које се организују у оквиру одељења или школе подстицати на учење кроз искуство.</p> <p>Претходно стечена знања и вештине се интегришу и практикују. Акције треба да буду мале и изводљиве, али да имају све кораке. Ученике треба охрабривати када наиђу на тешкоће и јасно указивати да си и неуспеле акције добре јер њиховом анализом долазимо до увида који су кораци били погрешни. Бројни су примери тема у оквиру којих се могу осмислити једноставне акције у корист права детета, а на нивоу одељења/групе.</p> <p>Реализује се кроз заједничко промишљање наставника и ученика на задату тему.</p>

Остваривање исхода захтева примену различитих интерактивних облика рада као и одабир и коришћење одговарајућих метода и техника. Наставници су у прилици да бирају: радионице, симулације, играње улога, студије случаја, дискусије, мини истраживања, једноставне акције као и да сами осмисле неке друге активности. Радионице треба да започињу причом која је блиска искуству ученика, а садржи неку врсту заплета (моралну дилему или сукоб потреба и/или вредности) као повод за дискусију у пару или у мањој групи, а завршава разменом у целој групи. Циљ је да се пружи могућност сваком ученику да преиспита своје мишљење и деловање због појаве конфликта између његове тачке гледишта и тачке гледишта која је различита од његове. Зато се може рећи да активности на часу треба тако да теку да обезбеде искуствено учење, тј. уобличавање и поимање личних, аутентичних доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи, а не преношење готових знања, туђих увида или готових предлога. Добро је да постоји игровни контекст који помаже ученицима да се опусте и ослободе, да пробају различите видове изражавања и симболизације унутрашњих искустава, и да кроз игру истражују разноврсна, дивергентна решења за проблеме са којима се суочавају. С обзиром на узраст ученика, добро је у току часа комбиновати различите активности и осмислити такву динамику рада којом се одржава њихова пажња и мотивација за учествовањем.

За реализацију програма и остваривање дефинисаних исхода врло је важна улога наставника. Он је модел који својим понашањем доприноси стварању демократске атмосфере која је погодна за размену и аргументовање идеја и мишљења међу ученицима, он је тај који даје повратну информацију и подстиче ученике на разумевање односа у групи. Он подржава ученике када им је тешко да се изразе, помаже им у избору правих речи. Подстицајним питањима може да наведе ученике да сагледају ситуацију из друге перспективе што је озбиљан захтев за ученике другог разреда који су још увек у великој мери фокусирани на сопствене потребе, мисли, осећања. Конструктивна комуникација и демократске процедуре нису само циљ већ и начин да се остваре жељени исходи. Наставник треба

да обезбеди да се на часу сваки ученик осећа уважено, прихваћено и добродошло у својој различитости уз обавезу поштовања и уважавања других и другачијих погледа и мишљења.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Оцењивање ученика у Грађанском васпитању се остварује у складу са *Правилником о оцењивању у основној школи*. Оно је описно и подразумева да ученици имају увид у свој напредовање којег они јесу само у овом изборном програму већ и у развоју неколико међупредметних компетенција, посебно *Одговорно учешће у демократском друштву*, где овај изборни програм има највећи допринос. Како јенајвећи број активности ученика у оквиру часова Грађанског васпитања, организован кроз групни рад, то значи да наставник треба да има јасне критеријуме праћења напредовања којима су и ученицима познати. Могу се пратити следећи показатељи: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира, документује. Посебно поуздани показатељи су квалитет постављених питања, способност да сенађе веза међу појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретације, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научено, предвиди последице, дају креативна решења. Наставник, такође, прати и вреднује како ученици међусобно сарађују, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, дали испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, дали показују критичко мишљење или критицизам, колико су креативни. Када су у питању активности ученика у оквиру последње области, ученици не треба да буду оштећени резултатима јер и неуспех акција може се пуно тоганаучити. Истовремено, наставник пружа подршку ученицима да и сами процењују сопствено напредовање и напредовање групе.

Разред – други

Годишњи фонд часова: 36 часова

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ
--------------------	--	-----------------

<u>Предложене теме:</u>	<u>Грађанско васпитање</u>	<u>Грађанско васпитање</u>
<p>Септембар:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сливни распоред • Наше нове игре • Значај саобраћајних ознака за ђака • Тако мисли тело да се упознамо • У слављу брине о здрављу <p>Октобар:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Морам, могу, смем и хоћу • Шарени оброк • Млади за старе • Штеди па обезбеди <p>Новембар:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Жута чаробница • У знању је моћ кад те реба помоћ • Човекиште земљиште 	<p>- разликује понашања појединаца који доприносе или метајункционисање и напредовање групе;</p> <ul style="list-style-type: none"> - успоставља, гради и чува успешне односе са члановима групе којима припада; - сеговара и одлучује у доношењу правила групе и да се понаша у складу са њима; - наводи примере међусобне повезаности права и одговорности; <p>- разликује насилну од насилне комуникације међу члановима групе на примерима из свакодневног живота, из књижевних дела којима чита и филмова којима гледа;</p> <ul style="list-style-type: none"> - саслуша и излагање саговорника без упадица и са уважавањем; - учествује у изради плана једноставне акције; - са другима ученицима изводи и документује једноставну акцију; - доприноси промоцији акције; - наједноставнијим начином вреднује изведену акцију. <p><u>Српски језик</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - пронађе експлицитно исказане информације у једноставном тексту (линеарном и нелинеарном); - користи различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање, описивање; - правилно састави дужу и потпуну реченицу и спојивишере реченица у краћу целину; - учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника; - разликује основне делове текста (наслов, пасус, име аутора, садржај); 	<p>- Групни идентитет</p> <p>Космоми - сличности и разлике? Групе којима припадамо (породица, одељење, школа, спортски клуб, музичка школа...).</p> <p>Од чега зависи функционисање и напредак групе: комуникација, сарадња, узајамно подржавање, блискост.</p> <p>Понашања појединаца која ојачавају или метају односе у групи.</p> <p>Школа као заједница</p> <p>Вредности школе као заједнице - равноправност, одговорност, солидарност, бригада друге, толерантност, праведност, поштење.</p> <p>Правила у школи и њихова функција.</p> <p>Одговорности ученика и одраслих за функционисање школе као заједнице.</p> <p>Односи у заједници</p> <p>Како радим сам, а како у групи? Шта у школи радимо заједно? У чему смо добри? У чему смо лоши? Како комуницирамо у групи?</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Каднасчекаполигонпрепрека • Кадластишзаменитеретану <p>Децембар:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Помозимо врапцима • Друштвене игре некада могу и сада • Задруга за друга • Празници у слици и прилици <p>Јануар:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Кад олуја, мећава и гром терају по свом • Игра чула • Трагом славног сликара • Од творца до дворца <p>Фебруар:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дневник прочитаних књига • Одељењска енциклопедија за децу • Какве слике – 	<p>- изражајночитаћириличкитекст.</p> <p><u>Математика</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - уочиподударнефигуренадатомцртежу; - уочисиметричнефигуре; - допунидатицртежтакодадобијенафигурабудесиметрична у односунадатуправу; - усменосабира и одузимабројеведо 100; - изразиодређенусумуновцапрекоразличитихапоена; - чита и запишевремесачасовника; <p><u>Светоконас</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - оствариправа и извршиобавезе у односунаравилапонашања у групамакојимаприпада; - сепонашатакодауважаваразличитостидругихљуди; - прихватипоследикекадапрекршиправилапонашањагрупе; - сарађујесадругима у групиназаједничкимаактивностима; - истезањем, савијањем и сабијањемодредисвојстваматеријала; - одаберематеријалекојисвојимсвојствиманајвишеодговарајуу потребипредмета; - пронађеновунаменукоришћенимпредметима; - повежепромене у природи и активностиљудисагодишњимдобима; 	<p>Насилна и ненасилнакомуникација.</p> <p>Кораци у планирању и извођењуакције.</p> <p>Избортеме/проблема/активностикојомћемосебавити.</p> <p>Одређивањециља и израдапланаакције - поделаулога, договор о роковима, начинуреализације.</p> <p>Извођење и документовањеакције - видео-снимцифотографије, текстови и сл.</p> <p>Промоцијаакцијенанивоушколе - приказивањедругимоделењима, родитељима и сл., прављењепостераилипаноа, објављивањеприлога у школскомлисту.</p> <p>Вредновањеакције - чимесмозадовољни, шта је моглобитибоље</p> <p><u>Српскијезик</u></p> <p>-Другописмо (латиница): штампана и писанаслова.</p> <p>Разумевањепрочитаногкрозодговор енапитања.</p> <p>Планзапрепричавањекраткихтексто ва (лирских, епских, драмских) састављенодуопштенихпитања.</p> <p>Планописивањанаосновунепосредн</p>
--	--	---

<p>такве временске прилике</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сви путеви воде до воде <p>Март:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Насмејане саксије • Наш зелени кутак у учионици • Пролећни карневал • Еко-поруке нам иду од руке <p>Април:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Наша вицотека • Удружење „Дрвенко” • Шта се крије иза мимикрије • Најближа река нас чека <p>Мај:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Од тањира до сувенира • Дневник наставе у природи • Позориште лутака • Око астала у друштву материјала <p>Јун:</p>	<p><u>Ликовна култура</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - користим материјал и прибор на безбедан и одговоран начин; - изрази, одабрани материјалом и техникама своје емоције, машту, сећања и замисли; - користи једноставне информације и одабрани ликовна дела као подстицај за стваралачки рад; - изражава, светли милитамним бојама, свој доживљај уметничког дела; - идентификује и стакнути део целине и визуелне супротности у свом окружењу; - преобликује, самостално или у сарадњи са другима, материјале и предмете за рециклажу; - тумачи једноставне визуелне информације које опажа у свакодневном животу; - упоређује свој и туђестетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела; - повезује уметничко занимање и одговарајуће продукте; <p><u>Музичка култура</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - пева по слуху песме различитог садржаја и расположења; - изводи уз покрет музичке и традиционалне игре; - примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању; - поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; - користи самостално или уз помоћ драслих, доступне носаче звука. 	<p>ог поспатрања.</p> <p>Правописне вежбе: преписивање, диктат и самостално писање.</p> <p>Језичке вежбе: загонетке, ребуси, укрштене речи, осмосмерке, асоцијације, састављање реченица, проширивање задатих реченица.</p> <p>Лексичко-семантичке вежбе: допуњавање реченица, опис бића и предмета.</p> <p><u>Математика</u></p> <p>Цртање правоугаоника, квадрата и троугла на квадратној мрежи, натачкастој мрежи.</p> <p>Симетричне фигуре.</p> <p>Подударност фигура (интуитивно).</p> <p><u>Светоконас</u></p> <p>Права и обавезчланова група.</p> <p>Односпотреба и жеља.</p> <p>Правила понашања појединаца и група.</p> <p>Материјали (дрво, камен, метал, стакло, гума, пластика, папир, тканина, глина/пластелин) и производи људског рада.</p> <p>Еластичност материјала.</p> <p>Својства материјала одређују њихову употребу.</p> <p>Нованамена предмета направљених</p>
---	--	---

- Од старога ново
- Дан шарене обуће

дразличитих материјала.
Промене у природи и активности људи у зависности од годишњих доба.

Ликовна култура

Облици
(светлост као услов за опажање облика;
визуелне карактеристике природних и вештачких облика;
дизајн предмета за свакодневну употребу).

Супротности (обојено и безбојно, једноставно и сложено, испупчено и удубљено, ближе и даље...).

Облик и целина
(истакнути део целине; везивање и спајање облика)

		<p>Тумачење (невербално и визуелноизражавање; садржајвизуелнихинформација).</p> <p>Слика и реч (редоследрадње у стрипу; знаци; лепописање; честитке).</p> <p>Боја (светле и тамнебоје; боја и облик; боја и звук).</p> <p>Замишљања (стварност и машта).</p> <p>Простор (обликовањепростора - школа, учионица, соба; музеј).</p> <p><u>Музичкакултура</u> Музичкибонтон. Музика и здравље. Носиоцизвука (цедеплејер, рачунар...).</p> <p>вучнеономатопеје и илустрације Правиланначинпевања - држањетела и дисање. Правилнадикција - изговарањебрзалица и бројалица. Певањепесамапослухуразличногса држаја и карактера. Певањепесамаузпокрет - песмеуигру и народнепесме.</p>
--	--	--

--	--	--

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ: Компетенција за учење, комуникација, сарадња, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема, еколошка компетенција, естетска компетенција, предузетничка компетенција

ОБЛАСТ/ТЕМА	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
-------------	--

Предложене теме:

Септембар:

- Сливовни распоред
- Нашенове игре
- Значај саобраћајног знака за јака
- Тако мисе тело да упозна тело
- У слављубринемо о здрављу

Октобар:

- Морам, могу, смем и хоћу
- Шарени оброк
- Млади за старе
- Штеди па обезбеди

Новембар:

- Жутачаробница
- У знању јемоћка да треба помоћ
- Човекиште земљиште
- Кадна чека полигон препрека
- Када тиш за менитер тану

Децембар:

- Помозимо врапцима
- Друштвене игре некада могу и сада
- Задруга за друга
- Празници у слици и прилици

Јануар:

- Кад олуја, мећава и гром терају по свом
- Игра чула
- Трагом славног сликара
- Од творца до дворца

Фебруар:

- Дневник прочитаних књига

Пројектну наставу треба планирати и организовати на начин да садржи све потребне кораке:

- дефинисање циља и исхода којим се пројектом желе постићи;

- планирање активности које одговарају теми пројекта, односно циљу пројекта, подела активности, избор материјала и метода рада, дефинисање места и динамике рада;

- реализацију планираних активности;

- приказ добијених резултата и продуката пројекта;

- вредновање пројекта

(процена остварености дефинисаних циљева и исхода, указивање на успехе и тешкоће у току реализације пројекта).

Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде панорама, кратких записа, кратких излагања, изложби...

Увођење ученика у свет финансијске писмености и предузетништва

Коришћење е-учбеника, и др.

Обезбеђивање корелације са сродним

<ul style="list-style-type: none"> • Одељењска енциклопедија за децу • Какве слике – такве временске прилике • Сви путеви воде до воде <p>Март:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Насмејане саксије • Наш зелени кутак у учионици • Пролећни карневал • Еко-поруке нам иду од руке <p>Април:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Наша вицотека • Удружење „Дрвенко” • Шта се крије иза мимикрије • Најближа река нас чека <p>Мај:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Од тањира до сувенира • Дневник наставе у природи • Позориште лутака • Око астала у друштву материјала <p>Јун:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Од старогa ново • Дан шарене обуће 	<p>предметима</p> <p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације</p>
--	--

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА

Праћење напредовања и оцењивања ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању. Наставник континуирано и на примерен начин указује ученику на квалитет његовог постигнућа, тако што ће повратна информација бити прилагођена, довољно јасна и информативна. Повратна информација треба да буде увремењена, дата током или непосредно након обављања неке активности, треба да буде конкретна, да се односи на активности и продукте ученика, а не на његову личност и да буде позитивно интонирана, одн. да прво садржи оне елементе који су за похвалу, а тек онда оне које би ученик требао да развија и унапређује. Оно започиње иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази и у односу на који ће се процењивати његов даљи ток напредовања. Ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика.

Начин провере остварености исхода: формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика, самоевалуација на крају класификационог периода и током појединих часова, домаћи задатак, писана провера, вежба 15 минута, практичан рад

НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА

Уколико буде ученика за које је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитата, каснијег укључивања у школовање, недовољног познавања језика или других разлога, потребна додатна подршка, урадиће се индивидуални образовни планови и као анекси прикључити Школском програму.

Допунска настава из српског језика – годишњи фонд часова 18.

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ
<p align="center">ЈЕЗИК</p>	<p>разликује књижевне врсте: песму, причу, басну, бајку, драмски текст;</p> <p>- одреди главни догађај, време и местодешавања у прочитаном тексту;</p> <p>- одреди редослед догађаја у тексту;</p> <p>- уочи главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине;</p>	<p>Глас и слог; самогласници и сугласници.</p> <p>Врстечени: именице (властите и заједничке); род и број именица; глаголи; глаголска времена: прошло, садашње, будуће време; потврдни и одрични глаголски облици; придеви (описни); бројеви (основни и редни).</p> <p>Реченице: обавештајне, упитне, заповедне и узвичне.</p> <p>Потврдне и одричне реченице.</p>
<p align="center">КЊИЖЕВНОСТ</p>	<p>- разликује стих и строфу;</p> <p>- уочи стихове који серимују;</p> <p>- објасни значење пословице и поуке које уочава у басни;</p>	<p>Велико слово: писање назива држава, градова и села (једночланих и вишечланих) и једночланих географских назива.</p> <p>Спојено и одвојено писање реченица: писање речце <i>ли</i> и речце <i>не</i> уз глаголе.</p>
<p align="center">ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА</p>	<p>- наведе једноставне примере по ређења из текстова и свакодневног живота;</p> <p>- читате текст поштујући интонацију реченице/стиха;</p> <p>- изражајте рецитирајући песму;</p> <p>- изводите драмске текстове;</p> <p>- изнеси своје мишљење о тексту;</p> <p>- разликује глас и слог и препозна самогласнике и сугласнике;</p> <p>- разликује врстечени у</p>	<p>Интерпункција: тачка (на крају реченице и иза редног броја); дветачке и запета у набрајању; писање датума арапским и римским цифрама.</p> <p>Писање скраћеница: (мерне јединице и опште скраћенице <i>ОШ, бр., итд., стр. и нпр.</i>).</p> <p>- Друго писмо (латиница): штампана и писана слова.</p> <p>Разумевање прочитаног кроз одговоре на питања.</p> <p>План за препричавање кратких текстова (лирских, епских, драмских) састављен од уопштених питања.</p> <p>План описивања на основу непосредног</p>

	<p>типичним случајевима;</p> <ul style="list-style-type: none"> - одређује основне граматичке категорије именица и глагола; - разликује реченице по облику и значењу; - поштује и примењује основна правила правописа; - влада основним техникама читања и писања латиничког текста; - пронађе експлицитно исказане информације у једноставном тексту (линеарном и нелинеарном); - користи различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање, описивање; - правилно састави дужу и потпуну реченицу и спојивише реченица у краћу целину; - учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника; - разликује основне делове текста (наслов, пасус, име аутора, садржај); - 	<p>посматрања.</p> <p>Правописне вежбе: преписивање, диктат и самостално писање.</p> <p>Језичке вежбе: загонетке, ребуси, укрштене речи, осмосмерке, асоцијације, састављање реченица, проширивање задатих реченица.</p> <p>Лексичко-семантичке вежбе: допуњавање реченица, опис бића и предмета.</p> <p>Сценско приказивање драмског/драматизованог текста.</p>
--	---	--

изражајно читаћи рилички текст.

ОБЛАСТ/ТЕМА	Начин остваривања програма
Књижевност -лирика -епика -драма	Савладавање латинице Увежавање гласног читања и читања у себи Оспособљавање ученика за тумачење текста
Језик -граматика -правопис	Увежбавање граматике и правописа
Језичка култура	Развијање способности за правилно, тачно, усмено и писмено изражавање

Допунска настава из математике– годишњи фонд часова 18.

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ
<p>БРОЈЕВИ</p>	<p>одреди десетице најближе датом броју; - усмено сабира и одузима бројеве до 100; - користи појмове чинилац, производ, дељеник, делилац, количник, садржалац; - примени замену места и здруживање сабирака и чинилаца ради лакше рачунања; - усмено множи и дели у оквиру првостотине; - израчуна вредност бројевог израза са највише две операције; - реши текстуални задатак постављањем израза са највише два рачунске операције и проверитачност решења; - одреди непознати број у једначини са једном ритметичком операцијом; - одреди делове (облика $\frac{1}{n}$) дате величине; - изрази одређену суму новца преко различитих поена; - прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама; - прикаже мањ број података у таблици и стубичастим дијаграмом; - уочи правило и одреди следећи члан започетог низа; разлику једну, полуправу и праву; - одреди дужину изломљене линије (графички и рачунски); - одреди обим геометријске фигуре;</p>	<p>Сабирање и одузимање са преласком. Једначина са једном операцијом (сабирање или одузимање). Римске цифре I, V, X, L, C Множење и дељење (таблично) Нула и јединица као чиниоци; нула као дељеник. Редослед рачунских операција. Множење и дељење збира и разлике бројем. Веза множења и дељења. Једначина са једном операцијом (множење или дељење). Бројевни изрази Разломци облика $\frac{1}{n}$, $1 \leq n \leq 10$, визуелно и симболичко представљање.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - нацртаправоугаоник, квадрат и троугаонаквадратнојмрежи и тачкастојмрежи; - уочиподударнефигуренадатомцртежу; - уочисиметричнефигуре; 	
ГЕОМЕТРИЈА	<ul style="list-style-type: none"> - допунидациртежтакодадобијенафигурабудесиметрична у односунадатуправу; 	<p>-Дуж, права и полуправа. Тачка и права. Отворена и затворенаизломљеналинија. Графичконадовезивањедужи. Дужинаизломљенелиније. Обимгеометријскихфигурабезу потребеформула.</p> <p>Цртањеправоугаоника, квадрата и троугланаквадратнојмрежи, натачкастојмрежи. Мерење дужине стандарднимјединицамамере.</p>
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	<ul style="list-style-type: none"> - изразидужину у различитимјединицамаза мерење дужине; - измеридужинудужи и нацртадуждате дужине - чита и запишевремесачасовника; - користијединице за време у једноставним ситуацијама 	

ОБЛАСТ/ТЕМА	Начин остваривања програма
Бројеви	<p>Савладати сабирање и одузимање до 100</p> <p>Научити таблицу множења и делења</p> <p>Решавање текстуалних задатака са једном или две операције</p>
Геометрија	<p>Савладати цртање дужи, праве и полу- праве</p> <p>Уочавање и цртање правоугаоника и квадрата на квадратној мрежи</p>
Мерење и мере	<p>Савладати примену мера за дужину и време</p>

ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ

ЦИЉ : - Олакшавање процеса адаптације на школску средину и подстицање социјалне интеграције-успостављање и развијање односа другарства и сарадње са вршњацима и одраслима;

БРОЈ ЧАСОВА :36 ЧАСОВА

Време реализације	Активности/теме	Начин реализације:	Носиоци реализације
-септембар -октобар	1. Тема – Ја и други 1. Поново у школи– повратак у школу 2. Наш знак одељења– стварамо знак одељења 3. Наши дланови–представљање себе 4. Мој страх– причамо о страху и како да превазиђемо страх 5. Моји снови–о чему често сањамо 6. Моје жеље–које су нам жеље 7. Лица и осећања– наша осећања 8. Кад сам срећан 9. Д као другрство..... – како да будемо добри другари	-разговор -дискусија -посматрање	-одељењски старешина -ученици
	2. Тема– Бонтон 10. Семафор лепих речи 11. Како да будемо добри... – покажимо како да будемо добри једни према другима	-разговор -дискусија	-одељењски старешина -ученици

<p>-новембар -децембар -јануар -фебруар</p>	<p>12. Помози старијима – у којим све ситуацијама можемо да помогнемо старијима</p> <p>13. Помоћ или нешто друго –шапутање на часу – да ли је помоћ или нешто друго</p> <p>14. Мој портфолио – упознавање са портфолиом ученика</p> <p>15. Дужности редара – које су дужности редара</p> <p>16. Уредимоучионицу – како да уредимо и чувамо и како да се понашамо у учионици и школи.Уређивање паноа</p> <p>17. Дочекајмо Нову годину – припремили смоодељенску приредбу и приказујемо родитељима</p> <p>18. Дочекајмо Нову годину – припремили смоодељенску приредбу и приказујемо родитељима</p> <p>19. Како смо прославили празнике – представом приказујемо одлике Божића и Божићних празника</p> <p>20. Празници некада и сада – представљамо представом како се некад празник славило, а како сада</p> <p>21. Кад порастем бићу... – шта ће бити кад порасту, шта деца воле</p> <p>22. Кад старији говоре – поштујемо старије када говоре</p> <p>23. Реч је..... – које су нам ружне навике</p>		
---	--	--	--

<p>-март -април -мај -јун</p>	<p>3. Мојаосећања и ја</p> <p>24. Честитка за маму, баку –правимо честитку за маму или баку поводом осмог марта</p> <p>25. Изабран је..... – бирамо хигијеничара у одељењу, благајника...</p> <p>26. Чувајмо здравље – како да сачувамо своје здравље</p> <p>27. Бавимо се спортом – зашто је добро да се бавимо спортом</p> <p>28. У сусрет пролећу – чувајмо природу</p> <p>29. Форе и фазони – први април – Дан шале</p> <p>30. Мобилни телефон – како и кадакористимо мобилни телефон</p> <p>31. Хало ко је тамо? – како користимо телефон</p> <p>32. Како да користим компјутер – када и како користимо компјутер</p> <p>33. Пратим црвени кружић – које емисије треба да гледамо на телевизији</p> <p>34. Шта треба да читам – развијамо љубав према читању</p> <p>35. Научили смо – шта нам се највише допало на часовима одељенске заједнице током ове школске године</p> <p>36. Желим да се представим – припремамо приредбу за крај школске године</p>	<p>-разговор -дискусија -демонстрација</p>	<p>-одељењски старешина -ученици</p>
---	---	--	--

Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности

Ваннаставне активности

ЦИЉ: Развој дечијег искуства и оспособљавање ученика да изражавају осећања ж
Развијање стваралачке способности, способности за јавно наступање и способност за концентрацију.
Развијање опажања, размишљања и слободног изражавања;

Број часова: 36

Назив активности	Планирано часова на год. нивоу	Носиоци реализације
<u>Друштвене активности:</u> - Радионица „Школа без насиља“ - Превенција безбедности деце у саобраћају - Активности поводом обележавања: Дана школе, Дан планете Земље, Дан заштите животне средине	5	Одељенски старешина Ученици МУП ПП служба
<u>Техничке активности</u> - Уређење школског простора - Израда честитки поводом значајних датума	6	Одељенски старешина Ученици
<u>Хуманитарне активности</u> - Акције поводом Дечје недеље - Јесењи крос	5	Одељенски старешина Ученици

<ul style="list-style-type: none"> - Сарадња са Црвеним крстом - Помоћ болесном другу - Помоћ старим особама 		Наставник физичког ПП служба
<u>Спортске активности</u> <ul style="list-style-type: none"> - недеља школског спорта - одељенска и међуодељенска такмичења - активности у природи (крос, спортски дан, излети...) 	10	Одељенски старешина Ученици Наставник физичког
<u>Културне активности</u> <ul style="list-style-type: none"> -учествовање у активностима поводом школских празника - школске приредбе - посета школској библиотеци (учешће у радионицама) 	10	Одељенски старешина Ученици Наставник музичког Библиотекар

Садржај програма	Начин остваривања програма
Друштвене активности	Развијање свести о здравом начину живота Поштовање разлика и уважавање својих и туђих потреба
Техничке активности:	Развијање креативности, стваралачког рада, уредност, прецизност, изграђивање личних критичких ставова према загађењу животне средине
Хуманитарне активности	Развијање хуманог односа Поштовање разлика и разумевања туђих потреба
Спортске активности	Развијање такмичарског духа Развијање моторичкеспретности и физичких способности

Културне активности	Развијање опште културе Развије и подстицање стваралачке активности Развијање маште, оригиналности, смисао за лепо .
----------------------------	--